Cena 60 gr.

Цана 60 гр.

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalneao

Ніва

Орган
Г.П. Беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 47 (143) БЕЛАСТОК, 23 ЛІСТАПАДА 1958 года ГОД III

Культурна-асветная праца сярод нацыянальных меншасцей Беласточчыны

У днях 11 і 12 лістапада г. г. Інспектарат культуры пры Школьнай Куратарыі ў Беластоку арганізаваў семінар, прысвечаны культурна - асветнай працы сярод нацыянальных меншасцей Беласточчыны.

У семінары прынялі ўдзел актывісты нацыянальных таварыстваў і прадстаўнікі ўлад, і Партыі.

На пачатку з прамовай выступіў тав. Уладзіслаў Скжыпчак, прадстаўнік Камісіі па справах нацыянальных меншасцяў пры ЦК ПАРП.

Прамоўца даўжэй спыніўся над справамі і жыццём беларускай нацыянальнай меншасці, якая з'яўляецца найбольшай у Польшчы. Ён, між іншым, адзначыў, што ў беларусаў выступае высокі ўзровень партыйнасці і вялікая прыхільнасць да народнай улады, гаварыў аб актывізацыі грамадства для ажыццяўлення задач пастаўленых перад народам XII-ым Пленумам Партыі. — Наша ідэя павінна быць відавочнай ва ўсёй культурна-асветнай працы, — закончыў сваё выступленне прамоўца.

Прэзідыум семінара. Выступае Альфрэда Раманоўская, інспектар культуры Школьнай Кураторыі ў Беластоку.

Не буду затрымлівацца над дакладамі прадстаўнікоў нацыянальных таварыстваў, якія мелі болей інфармацыйны характар.

На другі дзень — 12 лістапада адбылася дыскусія.

Генрык Матэйчык, прадстаўнік Ваяводскай Рады, у сваёй прамове, між іншым, сказаў:

— Нельга шырэй разгарнуць культурна - асветную працу сярод нацыянальных меншасцей Беласточчыны не звярнуўшы ўвагі на іх гаспадарчае развіццё.

Гр. Матэйчык шмат гаварыў таксама пра недахоп маладзёжнай літаратуры на беларускай мове і пра ўжыванне беларускай мовы ў вясковай сельскагаспадарчай адукацыі.

— Мы, палякі, не зробім беларускай работы за вас, — гаварыў у сваёй грамове Чэслаў Калужны, дырэктар дэпартамента Міністэрства культуры. Таму трэба ўсё зрабіць, каб маса беларускай інтэлігенцыі пасля заканчэння вышэйшых навучальных устаноў вярталася на родную Беласточчыну і тут працавала сярод свайго карэннага насельніцтва. Толькі ў такім выпадку можа быць мова пра ўключэнне нацыянальнай інтэлігенцыі ў працу нацыянальных таварыстваў.

На трыбуне гр. Альфрэда Раманоўская, інспектар культуры Беластоцкай кураторыі. Гаворыць аб задачах рад нарадовых у беларускіх, літоўскіх і украінскіх вёсках:

— Нацыянальныя таварыствы не з'яўляюцца адзінымі змагарамі за развіццё нацыянальнай культуры. Ад абавязку змагання за развіццё культур нацыянальных меншасцей не могуць быць звольнены рады нарадовыя. Нацыянальныя таварыствы толькі шчыльней дапаўняюць дзяржаўную дзейнасць над развіццём нацыянальных меншасцей — іх культур.

Тав. Валенты Авер, загадчык аддзела прапаганды ВК ПАРП у Беластоку, у кароткіх словах падкрэсліў усю важнасць арганізоўвання ідэалагічных і культурна - асветных дакладаў на роднай мове данай нацыянальнай меншасці. Самыя таварыствы не змогуць шырэй разгарнуць лектарскай працы дык трэба наладзіць супрацоўніцтва з іншымі арганізацыямі, як: — Саюз Сялянскай Моладзі (ЗМВ), Таварыства Папулярызацыі Ведаў (ТВП) і інш. У гэтай мэце трэба выкарыстоўваць радыёвузлы, якія з'яўляюцца магутным сродкам прапаганды.

Неабходна паказаць насельніцтву традыцыі супольнай барацьбы КПП, КПЗБ і КПЗУ.

У час дыскусіі высунута прапанову, каб падобныя семінары па справах культурна - асветнай працы сярод нацыянальных меншасцей арганізаваць таксама ў паветах, дзе пражываюць нацыянальныя меншасці.

Аб дрэннай арганізацыі выдавання і распродажу беларускіх падручнікаў востра выступаў гр. Вагурка з «Дома Кнігі».

Выступалі таксама дзеячы Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Сакратар Галоўнага Праўлення БГ-КТ Віктар Швед расказаў аб дасягненнях і цяжкасцях Таварыства.

Сябра Чыквін з Бельска, гаварыў пра прапаганду беларускай кніжкі, пра неабходнасць болей канкрэтнага зацікаўлення гэтай справай з боку Беларускага таварыства.

Ніна Мушынская з Гарадка, коратка ахарактарызавала цяжкія ўмовы, у якіх працуе мастацкая самадзейнасць у мястэчку і аколіцы. Падала прапанову, каб на базе мясцовай вялікай фабрычнай святліцы ўтварыць Дом культуры.

Сябра Іван Палоцкі з Міхалова ў сваім выступленні праводзіў думку, каб існуючыя Дамы культуры ў беларускіх асяроддзях звярнулі асаблівую ўвагу на стварэнне ўмоў — у меру магчлівасцей — для шырэйшага развіцця нашай культуры.

(ся)

Беларускі куток на семінары. Падобныя куткі мелі літоўскае, рускае і украінскае таварыствы.

Вечарам 11 лістапада для ўдзельнікаў семінара адбыўся канцэрт. На сцэне — калектыў з Гарадка.

Фота — А. АМІЛЬЯНОВІЧ

Кастрычніцкія ўрачыстасці

Шостага лістапада г. г. нацыянальнымі меншасцямі Варшавы, беларускай, літоўскай, украінскай, рускай і славацкай — была арганізавана ўрачыстасць, прысвечаная 41-ай гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі.

У 18⁰⁰ гадзін зала была запоўнена насельніцтвам вышэй успамянутых таварыстваў — жыхароў Варшавы і аколіц.

У прэзідыуме знаходзяцца прадстаўнікі таварыстваў: рускага, славацкага, украінскага, беларускага, літоўскага, — а таксама прадстаўнікі Савецкага Пасольства ў Варшаве.

Старшынства акадэміі ўзяў старшыня аддзела БГ-КТ у Варшаве сябра Ю. Туронак, які цёплымі словамі прывітаў сабраных і папрасіў прадстаўніка украінскага таварыства, прачытаць даклад, апрацаваны зацікаўленымі таварыствамі. Даклад быў прачытаны на дзяржаўнай мове. Пасля даклада адбылася мастацкая частка.

Прысутныя здзіўляліся лінгвістычнымі здольнасцямі Станіславы Колей — члена Варшаўскага Аддзела БГ-КТ, якая вяла канферанс'е на такой мове, на якой выконваліся паасобныя нумары праграмы.

З вялікай прыемнасцю прысутныя слухалі гучанне розных моў, якія з характэрнымі сваімі тонкасцямі плылі са сцэны. Між іншым, былі выкананы вершы на чэшскай і літоўскай мовах.

Нас, беларусаў, вельмі ўзрадаваў наш хор БГ-КТ, які за кароткі час даволі добра падрыхтаваў некалькі нумараў, і паспяхова выступіў у агульнай мастацкай частцы вечара. Найлепш спадабаліся дуэты. Калі гаворым аб дуэтах, нельга не ўспомніць пра Олю Федаровіч і Ірыну Семянтоўскую — студэнтак белфілалогіі. Прысутныя з вялікай прыемнасцю слухалі кожную песню, якая выконвалася гэтымі сімпатычнымі дзяўчатамі. Оля Федаровіч з сябрам Бароўскім вельмі добра выканалі «Лявоніху», яны вымушаны былі паўтараць яе на «біс». З поспехам таксама выступалі хоры ўкраінскі і рускі.

На заканчэнне выступіла трыё з Гарадка пад кіраўніцтвам Ніны Мушынскай. Яно адразу падбіла сэрцы гледачоў, якія так доўга апладыравалі, што, здавалася, сцены залы рушацца. Усе дамагаліся паўтарэння выкананых імі песень. Калі слухаеш гарадоцкае трыё, душу запаўняе нейкі святочны настрой; у яго меладычнасці чуецца штосьці глыбокае, народнае, шчырае, з чым чалавек доўга не можа расстацца. Не можа расстацца з той спецыфічнай чароўнасцю выканання, а тым больш з людзьмі, якія не лічацца з цяжкасцямі і асабістымі клопатамі, з ахвотай едуць у аддаленыя куткі краіны дзяліцца з сябрамі хараством беларускага мастацтва і свайго выканання.

Апошняе выступленне гарадоцкага трыё пакінула вялікае, асаблівае ўражанне на беларусах, пражываючых у Варшаве, і, як ніколі дагэтуль, зблізіла іх.

ЯН СТАНІСЛАЎ

Першы раз у гісторыі

Варшава — Мінск

У апошнія гады мы з'яўляемся сведкамі ўзрастаючых спартыўных кантактаў паміж Варшавай і Мінскам. Абедзве сталіцы ўводзяць усё новыя галіны спартыўнага спаборніцтва. У наступным годзе такім новым і пры тым надзвычай цікавым відам гэтых сяброўскіх кантактаў будзе першая ў гісторыі велагонка Варшава — Мінск.

Прапанова арганізавання гэтай велагонкі была сустрэта абедзвюма бакамі з поўным зацікаўленнем. Накрэслены канкрэтныя планы, а ў апошні час апрацоўваецца падрабязна імпрэза. Становішча спартыўных улад Варшавы і Мінска з'яўляецца згодным і аднадушным: велагонка Варшава — Мінск павінна стаць традыцыйнай імпрэзай, арганізаванай штогод, як Велагонка Міру, з чарговым стартам і фінішам то ў адной, то ў другой сталіцы.

Са 115 краінамі

Да вайны буржуазна-памешчыцкая Польшча была сыравінным прыдаткам вялікіх капіталістычных дзяржаў. Асноўнымі артыкуламі яе экспарту былі сельскагаспадарчая сыравіна і паўфабрыкаты. Амаль не было такіх прамысловых вырабаў, якія яна магла б вывозіць за граніцу. Цяпер замежны гандаль адыгрывае важную і ўсё ўзрастаючую ролю ва ўсёй эканоміцы краіны. Шырокая індустрыялізацыя, стварэнне зусім новых галін прамысловай вытворчасці дазволілі карэнным чынам змяніць структуру замежнага гандлю Польшчы, павялічыць вываз за граніцу гатовых прамысловых вырабаў і нават комплекснага прамысловага абсталявання.

Народная Польшча з кожным годам расшырае свой замежны тавараабмен. У мінулым годзе яна падтрымлівала гандлёвыя адносіны са 115 краінамі. Гадавы тавараабарот замежнага гандлю склаў амаль 9 мільярдаў рублёў. У гэтым годзе знешнегандлёвыя сувязі Польшчы з іншымі краінамі яшчэ больш умацаваліся і расшырыліся. Асноўнымі партнёрамі польскага замежнага гандлю з'яўляюцца краіны сацыялістычнага лагера, доля якіх перавышае 60 працэнтаў агульнага тавараабароту. Польшча мае з усімі краінамі сацыялізма доўгатэрміновыя гандлёвыя пагадненні, а таксама пагадненні аб эканамічным супрацоўніцтве, разлічаныя на тры і больш год.

Вядучае месца ў замежным гандлі Польшчы займае Савецкі Саюз, доля ўдзелу якога складае каля 30 працэнтаў усяго знешняга тавараабароту. Амаль трох мільярдаў рублёў дасягне ў гэтым годзе польска - савецкі тавараабмен. Гандаль і эканамічнае супрацоўніцтва паміж Польшчай і Савецкім Саюзам ажыццяўляюцца на аснове доўгатэрміновых эканамічных пагадненняў, а таксама штогодніх гандлёвых дагавораў. Савецкі Саюз пастаўляе Польшчы комплекснае прамысловае абсталяванне для важнейшых польскіх будоўляў сацыялізма. Савецкімі машынамі і абсталяваннем аснашчаюцца такія гіганты сучаснай індустрыі, як металургічныя камбінаты імя Леніна ў Новай Гуце і імя Баляслава Берута ў Чэнстахове, металургічны завод якасных сталей «Варшава», хімічны камбінат у Асвянціме, многія цеплавыя электрастанцыі і іншыя прамысловыя аб'екты. Каля 60 ключавых будоўляў цяперашняй Польшчы атрымліваюць машыны і комплекснае абсталяванне з Савецкага Саюза. СССР пастаўляе таксама Польшчы жалезную руду, нафтапрадукты, марганцавую руду, каляровыя металы, бавоўну і іншую сыравіну, неабходную для польскай прамысловасці, якая бурна развіваецца.

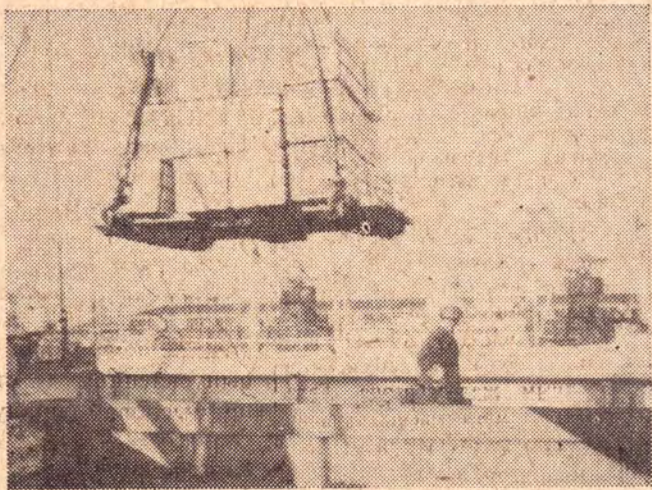
Народная Польшча, у сваю чаргу, вывозіць у Савецкі Саюз гандлёвыя і рыбалоўныя судны, чыгуначны рухомы састаў, станкі, прадукты хіміі, тэкстыль і іншыя тавары. У апошні час Польшча пачала экспартаваць у Савецкі Саюз комплекснае абсталяванне, у тым ліку абсталяванне для шасці заводаў па вырабу порыстага бетону, а таксама абсталяванне цукровых заводаў. На працягу ўсіх пасляваенных год Савецкі Саюз займаў і цяпер займае першае месца ў замежным гандлі Польшчы як у экспарце, так і ў імпарце.

Няспынна расшыраецца польска - кітайскае эканамічнае і гандлёвае супрацоўніцтва. За гады існавання Кітайскай Народнай Рэспублікі польска - кітайскі тавараабарот узрос больш чым у 12 разоў і дасягнуў у мінулым годзе амаль 330 мільёнаў рублёў.

Важную ролю ў замежным гандлі Польшчы адыгрываюць яе суседзі — Германская Дэмакратычная Рэспубліка і Чэхаславакія. Яны займаюць адпаведна другое і трэцяе месца ў знешнегандлёвым балансе народнай Польшчы.

Умацоўваюцца гандлёвыя адносіны паміж Польшчай і Румыніяй, Венгрыяй, Балгарыяй і іншымі брацкімі сацыялістычнымі рэспублікамі.

У апошнія гады Польшча значна расшырыла свае гандлёвыя кантакты таксама з краінамі Заходняй Еўропы, Блізкага і Сярэдняга Усходу, Паўднёва-Усходняй Азіі.

На здымку: прывезеныя з Іспаніі лімоны, выгружаюцца ў порце — Гданск пры дапамозе пад'емных кранаў. *ЦАФ. фота — Уклеўскі*

Дырэктывы XII Пленума ЦК ПАРП

Дырэктыўныя ўказанні палітыкі партыі ў вёсцы

XII Пленум ЦК ПАРП, распрацоўваючы дырэктывы плана развіцця сельскай гаспадаркі, высунуў цэлы шэраг указанняў палітыкі партыі ў вёсцы. Правільныя палітычныя ўказанні неабходны перш за ўсё для таго, каб усе сяляне ведалі палітыку партыі, а таксама для таго, каб нанесці ўдар усім ворагам сацыялізма, якія выдумваюць розныя «тэорыі» і плёткі з прычыны палітыкі партыі па сялянскаму пытанню.

Перш за ўсё, і гэта з'ўляецца галоўным, каб сельская гаспадарка магла добра развівацца ў нашай краіне, каб можна было паспяхова будаваць сацыялізм, неабходна ўмацоўваць саюз паміж рабочым класам і працоўным сялянствам. Гэта тым больш важна, што ў нашай краіне 47 прац. усяго насельніцтва з'яўляецца сялянамі.

Сутнасць палітыкі партыі ў вёсцы заключаецца ў тым, каб як мага павялічваць вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў пры адначасовым абмежаванні эксплуатацыі, якая існуе яшчэ ў вёсцы.

Партыя будзе праводзіць перабудову вёскі на сацыялістычны шлях. Аднак гэта перабудова павінна выцякаць з патрэб саміх сялян, з іх дапамогай. Калектывізацыя вёскі ні ў якім выпадку не можа адбіцца на паніжэнні сельскагаспадарчай вытворчасці.

Партыя адкідае і будзе адкідаць далей капітулянцкія тэорыі аб «сталым суіснаванні» сацыялістычнага сектара ў горадзе і дробнабуржуазнага ў вёсцы, ці тэорыі аб «сталым суіснаванні» сацыялістычнага і капіталістычнага напрамкаў у развіцці вёскі.

Важнай асновай узаемаадносін паміж рабочым класам і працоўным сялянствам з'яўляецца ў сучасны момант эканамічная сувязь паміж сацыялістычнай прамысловасцю і дробнабуржуазнай у асноўным сельскай гаспадаркай. Гэта сувязь ажыццяўляецца шляхам гандлю, які кантралюецца дзяржавай і з'яўляецца новым тыпам адносін паміж горадам і вёскай. Партыя і далей будзе імкнуцца да правільнага развіцця гэтых адносін. У сувязі з гэтым партыя ідзе ў напрамку абмежавання абавязковых паставак з вёскі. З цягам часу абавязковыя пастаўкі будуць ліквідаваны.

У сучасны момант, указваецца ў Дырэктывах, у вёсцы існуюць яшчэ розныя гаспадаркі, вялікія і малыя, адбываецца працэс драблення гаспадарак. Каб ліквідаваць гэты працэс, неабходна перасяленне часткі сялян у горад і забеспячэнне іх працай у прамысловасці. Гэты натуральны працэс будзе адбывацца і далей, па меры развіцця прамысловасці. Толькі калектывізацыя вёскі зможа цалкам прадухіліць драбленне гаспадарак. Ужо ў сучасны момант партыя падтрымлівае ўсе віды калектыўнай працы ў вёсцы. Кааператыўныя аб'яднанні, якія ствараюцца ў сучасны момант у вёсцы, з'яўляецца ступенню да рэалізацыі праграмнай задачы партыі — да перабудовы сельскай гаспадаркі, да пераводу яе на сацыялістычны шлях.

Каб перавесці сельскую гаспадарку на сацыялістычны шлях развіцця, неабходна даць ёй большую колькасць сельскагаспадарчых машын, угнаенняў і г. д. Гэта можна будзе зрабіць пры ўмове далейшага развіцця прамысловасці.

Дырэктывы палітыкі партыі ў вёсцы з'яўляюцца яшчэ адным звяном у пабудове сацыялізма не толькі ў горадзе, але і ў вёсцы.

У. Л.

(Працяг будзе)

У Новым Таргу пастаянна арганізуюцца выстаўкі, на якіх сяляне паказваюць сваіх выгадаваных авечак і абменьваюцца вопытам.

Праграма далейшага развіцця СССР

У студзені 1959 года адбудзецца XXI з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, які зацвердзіць план далейшага развіцця СССР на 1959 — 1965 г. г.

У сувязі з гэтым у савецкім друку апублікаваны тэзісы даклада М. С. Хрушчова на XXI з'ездзе. У тэзісах да шырокага абмеркавання пададзены галоўныя паказчыкі развіцця народнай гаспадаркі краіны. У тэзісах гаворыцца аб тым, што галоўнай задачай перыяда 1959 — 1965 гадоў з'яўляецца ўсебаковае будаўніцтва матэрыяльна - тэхнічнай базы камунізма, далейшае ўмацаванне эканамічнай і абароннай магутнасці краіны, а таксама больш поўнае задавальненне матэрыяльных і духоўных патрэб народа.

Паказчыкі развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959 — 1965 гады, з'яўляючыся часткай перспектыўнага плана (перспектыўны план развіцця СССР разлічан на 15 год), могуць быць выкананы ва ўмовах мірнага суіснавання народаў, ва ўмовах спынення гонкі ўзбраенняў і ваенных авантур, якія заўсёды распачынаюць імперыялістычныя краіны.

У тэзісах указваецца, што на працягу сямігадовага плана развіцця СССР валавая вытворчасць прамысловасці павялічыцца прыблізна на 80 прац. у параўнанні з 1958 годам (вытворчасць сродкаў вытворчасці павялічыцца на 85 — 88 прац.); вытворчасць спажывецкіх тавараў павялічыцца на 62 — 65 прац. Вытворчасць сталі дасягне ў 1965 годзе 86 — 91 мільёнаў тон (56 — 65 прац. больш чым у 1958 годзе), пракату — 65 — 70 мільёнаў тон (52 — 64 прац. больш чым у 1958 годзе), здабыча нафты — 230 — 240 мільёнаў тон (у два разы больш чым ў 1958 г.).

Асаблівая ўвага прысвячаецца развіццю хімічнай прамысловасці, якая ў сучасны момант набывае велізарнае значэнне. Дастаткова сказаць, што вырабы хімічнай прамысловасці могуць быць ужыты і ў быту, і ў цяжкай прамысловасці, і ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

Валавая вытворчасць лёгкай прамысловасці павялічыцца на працягу сямігадовага плана прыблізна ў 1,5 раза. Гэта дазволіць наблізіцца да вытворчасці лёгкай прамысловасці ў ЗША на душу насельніцтва.

Вытворчасць галоўных прадуктавых тавараў на адзінку насельніцтва павялічыцца настолькі, што можна будзе не толькі дагнаць, але і перагнаць самыя развітыя капіталістычныя краіны.

На працягу 1959 — 1965 г. г. будзе бурна развівацца сельская гаспадарка СССР, вытворчасць якой павялічыцца ў параўнанні з 1958 годам прыблізна ў 1,7 раза. На працягу сямі год сельская гаспадарка атрымае звыш 1 мільёна трактараў, каля 400 тысяч камбайнаў і цэлы шэраг іншых машын.

Планы далейшага развіцця СССР накіраваны перш за ўсё на паляпшэнне жыццёвага ўзроўню працоўных. У тэзісах М. С. Хрушчова ўказваецца, што рэальныя даходы рабочых і працоўнай інтэлігенцыі ўзрастуць на 40 працэнтаў, а калгаснікаў — мінімум на 40 прац.

Да 1962 года рабочы дзень будзе скарочаны да 40 гадзін у тыдзень. У сувязі з гэтым працоўны тыдзень будзе скарочан да 5 дзён, замест шасці ў сучасны момант. Такім чынам, рабочыя і працоўная інтэлігенцыя атрымаюць 2 дні ў тыдзень зусім вольныя ад працы. Увядзенне ўпершыню ў свеце пяцідзённага рабочага тыдня ў СССР з'явіцца яшчэ адным буйным крокам па шляху да камунізма (увядзенне пяцідзённага рабочага тыдня будзе звязана з захаваннем папярэдняй зарплаты). Акрамя таго, на працягу 1959 — 1965 гадоў будзе пабудавана 15 мільёнаў кватэр, г. зн. у 2,3 разы больш чым у прошлы сямігадовы перыяд.

У тэзісах вялікая ўвага звяртаецца на далейшае развіццё аховы здароўя, асветы, культуры і г. д.

У выніку выканання сямігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі ў СССР першая ў свеце краіна сацыялізма стане яшчэ больш магутнай і квітнеючай краінай.

У. ЛЕБЯДЗІНСКІ

Беларускі нафтагігант

Як вядома, у Беларусі яшчэ толькі робяцца пошукі прамысловых запасаў нафты. Аднак гэта не з'яўляецца перашкодай для стварэння нафтаперапрацовачнай прамысловасці.

Нафта прыдзе да нас па трубаправодам з іншых рэспублік. Ці выгадна гэта? Ці не лепш будаваць нафтаперапрацовачныя заводы ў месцах здабычы нафты? Перавозка гатовых нафтапрадуктаў ад нафтапромыслаў да спажыўцоў абыходзіцца вельмі дорага. Прасцей перапрацоўваць нафту там, дзе яна спажываецца. Гэта і транспарт вызваляе ад нерацыянальных перавозак і карэнным чынам паляпшае паліўны баланс краіны. Вось чаму вырашана будаваць новы нафтаперапрацовачны завод у Полацку. Прадукцыяй яго будзе карыстацца не толькі Беларусь, але і ўся Прыбалтыка. Сыравінай для Полацкага завода будзе служыць нафта Татарыі і Башкірыі. У Полацк яна прыдзе па трубаправоду з Куйбышава, пераадолеўшы адлегласць у 2 тысячы кіламетраў.

Новы завод па праву называюць гігантам. Ён будзе самым вялікім у Савецкім Саюзе і адным з буйнейшых у свеце. Адно гэтае прадпрыемства дасць высакаякасных нафтапрадуктаў больш, чым прадукуецца ў некаторых развітых капіталістычных краінах. З яго пускам Беларусь ператворыцца ў рэспубліку высокаразвітай хімічнай індустрыі.

– чэрвеня, 5 месяцаў таму назад на крутым беразе Заходняй Дзвіны пад Полацкам з'явіліся будаўнікі - энтузіясты — камсамольцы, па пуцёўках прыехаўшыя з усіх канцоў рэспублікі, каб удзельнічаць у пабудове новага завода. Яны нацягнулі брэзентавыя палаткі, паўбівалі першыя калкі на месца фундаментаў будучых дамоў. Будаўніцтва нафтагіганта пачалося.

5 месяцаў — тэрмін зусім невялікі, асабліва калі гутарка ідзе аб будаўніцтве, якое пачынаецца, уласна кажучы на голым лесце. А колькі зроблена за гэты час!

Цэлы гарадок вырас на беразе Заходняй Дзвіны. У нас завуць яго Піянерным, і жыць у ім будуць піянеры будовы — тыя, хто першым прыйшоў падымаць завод.

Піянерны гарадок — гэта толькі пачатак, толькі подступ да асноўнага будаўніцтва. Спраў наперадзе непачаты край. Аб памерах іх можна судзіць хаця б па таму, што ўжо ў будучым годзе пачнуцца працы на 80 асноўных аб'ектах завода. Грамадная тэрыторыя ператворыцца ў будаўнічую пляцоўку. Ужо пачалося стварэнне тылоў для будаўніцтва гіганта: разварнуліся працы па збудаванню вытворчасці тэхнічнай базы. Яна зойме плошчу ў 46 гектараў і будзе складацца з магутнага бетоннага завода, механічных і арматурных майстэрняў, перасовачнай электрастанцыі, буйнай аўтагаспадаркі. Будуюцца дарогі.

Сам горад нафтавікоў зойме 500 гектараў. Яго жыллёвая плошча складае прыкладна 200 тысяч кв. метраў. Тут падымуцца шматпавярховыя будынкі з цэнтральным агравантнем, вадаправодам, каналізацыяй, для бытавога забеспячэння пойдуць гарачая вада і газ, атрыманы тут жа, на заводзе.

Вакол нас вельмі многа зелені. Праектыроўшчыкі стараюцца зберагчы гэты цудоўны бор, лепш выкарыстаць асноўны лясны масіў. У праекце не забыліся і пра самых маленькіх грамадзян. Для іх прадугледжана пабудаваць светлыя, прасторныя яслі і сады. Апрача гэтага, у горадзе адводзіцца некалькі кварталаў для індывідуальнай пабудовы.

На будаўніцтве Полацкага завода будуць выкарыстаны самыя навейшыя дасягненні айчыннай і зарубежнай тэхнікі. Праектыроўшчыкі выканалі большасць аб'ектаў у зборным жалезабетоне. Гэта дасць магчымасць значна паскорыць тэмпы работ.

Калектыў будаўнікоў нашага завода з'яўляецца актыўным удзельнікам спаборніцтва ў гонар XXI з'езду КПСС і 40-годдзя БССР. Ён поўны імкнення дабіцца новых поспехаў у працы, паспяхова выканаць абавязацельствы ў спаборніцтве з будаўнікамі Старобінскага калійнага камбіната.

К. ТАТАРАЎ, дырэктар Полацкага нафтаперапрацовачнага завода.

Вучоны з Мінска ў Беластоку

Пятага лістапада наведаў Беласток дацэнт факультэта геаграфіі Беларускага Дзяржаўнага Універсітэта ў Мінску тав. Мікалай Тарасавіч Раманоўскі.

На здымку: Мікалай Тарасавіч Раманоўскі — дацэнт факультэта геаграфіі Беларускага Дзяржаўнага Універсітэта ў Мінску.

Фота — Ю. Рыбінскі

Вечарам, у чытальні Клуба міжнароднай кніжкі і друку на Рынку Касцюшкі, дацэнт М. Раманоўскі выступіў з гутаркай аб эканамічных і культурных дасягненнях Беларусі за 40 год. Гутарку слухала, між іншым, звыш 70 асоб — членаў Беларускага таварыства ў Беластоку.

У днях 6 і 7 лістапада тав. Раманоўскі выступіў з гутаркай у Бельску і Гайнаўцы.

Дацэнт Мікалай Тарасавіч Раманоўскі спецыялізуецца па эканамічнай геаграфіі Беларусі. З'яўляўся адным з першых выкладчыкаў пасля вайны на факультэце геаграфіі Беларускага Універсітэта. (ся)

Вестκі з БССР

Цэнтральны Камітэт КП Беларусі апублікаваў пастанову «Аб 40-годдзі ўтварэння камуністычнай партыі Беларусі». Гэта гадавіна будзе адзначацца ў снежні г. г.

У пастанове ўказваецца, што абкомы, гаркомы і райкомы КПБ абавязаны разгарнуць актыўную падрыхтоўку да гэтай знамянальнай даты ў жыцці Кампартыі і працоўных рэспублікі пад знакам далейшай мабілізацыі беларускага народа на датэрміновае выкананне ў 1958 годзе планаў і сацыялістычных абавязацельстваў кожным прадпрыемствам прамысловасці і транспарту, будоўляй, калгасам, саўгасам, РТС і МТС, на няўхільны ўздым эканомікі і культуры.

Партыйныя арганізацыі закліканы накіраваць палітычную работу ў гэты перыяд на глыбокае растлумачэнне рабочым, калгаснікам, інтэлігенцыі гістарычнага значэння 40-годдзя Кампартыі Беларусі.

*

Шпаркімі тэмпамі развіваецца эканоміка рэспублікі. Цяпер за кожныя 20 дзён у БССР выпускаецца столькі прамысловай прадукцыі, колькі яе было выпушчана ў Беларусі за ўвесь 1913 год.

У 1958 годзе прадпрыемствы Беларусі дадуць савецкай краіне кожны дзявяты металарэзны станок, кожны дзясяты матацыкл, кожны шосты веласіпед, кожны сёмы падшыпнік, кожную шостую тону торфу.

Асабліва шпаркімі тэмпамі развіваецца энергетыка рэспублікі. Нядаўна дала прамысловы ток першая чарга Васілевіцкай ДРЭС. Як мы ўжо пісалі, пуск толькі першай чаргі гэтай ДРЭС дае магчымасць выпрадукаваць электраэнергіі ў некалькі разоў больш, чым выпрацоўвалі яе ўсе электрастанцыі дарэвалюцыйнай Беларусі.

У гэтым годзе распачата будаўніцтва яшчэ адной, самай вялікай у рэспубліцы — Бярозаўскай ДРЭС. Гэтая станцыя будзе ў 2,5 раза больш магутная, чым Васілевіцкая ДРЭС.

*

Урад Беларускай ССР устанавіў літаратурныя прэміі — адну імя Янкі Купалы і адну імя Якуба Коласа. Прэміі будуць прызначацца штогод к 1 студзеню — дню ўтварэння Беларускай ССР.

*

Як паведамляе «Чырвоная змена», вышаў у свет зборнік Рыгора Шырмы «Дзвесце беларускіх народных песень». Зборнік выдадзен Маскоўскім выдавецтвам «Савецкі кампазітар».

У чатырнаццаці раздзелах зборніка прадстаўлены яркія ўзоры народнага эпаса — вясннянкі, калядныя, жніўныя, асеннія, рэкруцкія, салдацкія, батрацкія, любоўныя, сіроцкія, бытавыя, жартоўныя і іншыя песні.

— Чароўны і лірычны музычны матэрыял зборніка, — піша газета. — Асабліва запамінаюцца цудоўныя мелодыі жаночай лірычнай песні «Стаяць вербы ў канцы грэблі», батрацкай «Ой, цякла рэчка», воінскай бытавой «Ой, гаю мой». Прыгожая таксама лірычная купальская песня «Купаленька», жаласныя песні аб жаночай нядолі: «Гэй, гэй! Белая бярозачка, як табе не цяжанька?» і «Ой, калінушка, ой, малінушка», папулярная бытавая «Павей, ветрык, павей», салдацкая «Каліна - маліна, што стаіш, не цвіцеш» і многія іншыя.

У зборніку змешчаны традыцыйныя песні, якія складаюць класічную спадчыну беларускага народа. (рл)

На фабрыцы матацыклаў у Мінску. Матацыкл маркі «Мінск» зыходзіць з канвеера.

СЯРГЕЙ ПРЫТЫЦКІ 7)

У імя будучыні

У час мітынгаў, дэманстрацый і распаўсюджвання лістовак у абарону Прытыцкага былі арыштаваны сотні таварышаў, з якімі мне пазней давялося сустракацца ў турме.

Велізарны размах кампанія пратэсту набыла ў Савецкім Саюзе. Барацьба за вызваленне Прытыцкага разгарнулася таксама ў Англіі, Францыі, Амерыцы і іншых капіталістычных краінах, дзе прагрэсіўнымі сіламі былі створаны камітэты абароны Прытыцкага.

У многіх дзяржавах ля будынкаў польскіх консульстваў і пасольстваў адбываліся мнагалюдныя мітынгі і дэманстрацыі працоўных, якія патрабавалі захаваць мне жыццё.

Шырокую кампанію пратэсту за вызваленне Прытыцкага вяла міжнародная арганізацыя «Ліга абароны правоў чалавека і грамадзяніна» з цэнтрам у Парыжы.

Прыгавор Віленскага акруговага суда быў апратэставаны адвакатамі Дурачам і Бернсанам перад вышэйшым, касацыйным судом у Варшаве. Калі гэты суд сабраўся для разгляду маёй справы, адбылася шматтысячная дэманстрацыя працоўных, удзельнікі якой закідалі будынак суда каменнямі.

Пад напорам шырокай грамадскай думкі касацыйны суд у Варшаве 15 снежня 1936 года вымушан быў прыгавор Віленскага акруговага суда адмяніць і накіраваць яго на паўторны разгляд.

Віленскі акруговы суд у новым складзе ў лютым 1937 года смяротную кару замяніў цяжкім пажыццёвым зняволеннем. Пратэст пракурора супраць гэтага змякчэння рашэння быў адхілен касацыйным судом у Варшаве, і прыгавор увайшоў у сілу.

Такім чынам, дзякуючы шырокаму руху працоўных многіх краін у абарону Прытыцкага, маё жыццё было выратавана.

Са студзеня 1936 года да 1 верасня 1939 года я адбываў зняволенне ў польскіх турмах у гарадах Вільна, Гродна, Равіч. Паўтара года прасядзеў у камеры для смяротнікаў, ведаючы, што мяне ў кожную хвіліну могуць павесці на шыбеніцу, астатні час мяне трымалі ў адзіночнай камеры.

Вырваліся мы з турмы 1 верасня 1939 года, у першы дзень нападу фашысцкай Германіі на Польшчу, і накіраваліся на Усход. Па дарозе да Варшавы дзесяткі таварышаў загінулі ад нямецкіх бомб і снарадаў. У Варшаве нам давялося бачыць і перажыць усю трагедыю разбурэння фашысцкімі варварамі польскай сталіцы, быць сведкамі яе падзення.

Сапраўдную свабоду мы адчулі толькі пасля злучэння з часцямі Чырвонай Арміі, якая вызваляла Заходнія вобласці Беларусі і Украіны, а разам з імі і нас, палітзняволеных.

Некалькі слоў пра жыццё і барацьбу палітзняволеных у польскіх турмах.

Панская Польшча была ўкрыта густою сеткаю турмаў, у якіх былі зняволены і цярпелі нечалавечыя пакуты тысячы лепшых прадстаўнікоў рабочага класа і сялянства. Найбольш жорсткім рэжымам і зверскім абыходжаннем са зняволенымі вызначыліся такія турмы, як «Свят крыж», «Вронкі», «Равіч» і «Грудзенц»; следчыя турмы ў Вільна на Лукішках, у Гродна і Беластоку; турмы ў горадзе Луцку і канцлагер у «Картуз - Бярозе».

У польскіх турмах у сярэднім пастаянна было каля 20 тысяч палітзняволеных.

Да 1930 года палітзняволеныя карысталіся некаторымі правамі, заваяванымі цаной многіх ахвяр яшчэ пры царызме. Легальна існавала турэмная камуна. Палітзняволеныя мелі права атрымліваць з волі палітычную, мастацкую літаратуру, усялякія падручнікі, у неабмежаванай колькасці пасылкі і грашовую дапамогу, карыстацца пісьмовымі прыладамі. Удзень яны маглі пераходзіць з камеры ў камеру, перапісвацца з роднымі, насіць сваё адзенне. Усё гэта давала магчымасць вучыцца, і гады турэмнага зняволення здаваліся не такімі цяжкімі.

Часта вясковыя хлопцы, што траплялі ў турму, не ўмелі чытаць і пісаць, а пабыўшы 5—6 гадоў у зняволенні выходзілі зусім падрыхтаванымі і палітычна і ў сэнсе агульнай адукацыі. Ім зайздросцілі тыя, хто не быў у турмах.

Быў час, калі і я марыў трапіць у турму, каб там атрымаць хоць сякія-такія веды, але мне давялося сядзець у перыяд разгулу чорнай рэакцыі, калі быў уведзены новы турэмны рэжым, які ліквідаваў усе правы палітзняволеных.

У 1931 годзе міністрам юстыцыі Польшчы стаў вядомы рэакцыянер і садыст Міхалоўскі. У сваёй першай прамове ў сейме ён заявіў: «З гэтага часу галоўнай маёй задачай з'яўляецца ліквідацыя камуністычных універсітэтаў у турмах». І ён, з блаславення польскага ўрада, пачаў іх ліквідацыю самымі жорсткімі метадамі.

Былі ліквідаваны турэмныя камуны. У турэмных топках спалены не толькі палітычныя кнігі, але і творы рускіх і польскіх класікаў мастацкай літаратуры. Палітзняволеных астрыглі, пераадзелі ў арыштанцкую форму і рассадзілі па камерах разам з крымінальнымі.

(Працяг на стар. 6)

Там дзе нараджаецца ЧАЛАВЕК

Памятаю, як мне маці расказвала, што калі я прыходзіў на свет (а гэта было некалькі добрых год таму назад), то гэтая, так сказаць, урачыстасць, значыцца, маё нараджэнне, адбывалася ў вясковай хаце, у прысутнасці старых цётак, ну, і, зразумела, (без яе нельга было абыйсціся) так званай бабкі, якая, так як і ўсе ёй падобныя спецыялісткі, выконвала ролю акушэркі. Кожнага нованароджанага чалавека прымала ў свае, не заўсёды чыстыя, рукі.

Але з таго часу шмат чаго змянілася на свеце. Змяніліся і ўмовы, у якіх нараджаюцца дзеці.

Сёння жанчыны прызвычаіліся радзіць у радзільных дамах.

Невялічкая шыльда: «Радзільны дом у Нарве». Я, крыху збянтэжаны, ўваходжу ў чысты калідор. Спяшаюся растлумачыць медсёстрам, што я не ў сувязі з нарадзінамі, а за матэрыялам для «Нівы».

Тут я даведаўся, што радзільны дом у Нарве існуе ўжо 5 год. У гэтым годзе нарадзілася тут 110 новых грамадзян. Часта малалыя маткі прыходзяць за парадамі ў розных справах. Медсёстры дазволілі мне зайсці ў адну з залаў раддома. Бель, чысціня і цішыня...

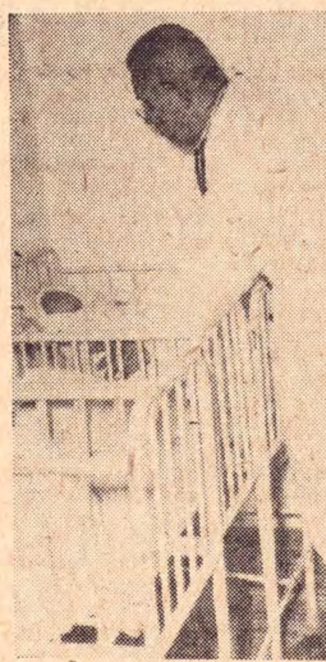
Тамара Харкевіч і Люцына Котвіч маладыя маткі і ўпершыню радзілі. Колькі радасці ў іх з-за гэтых першых дзяцей!

Старыя бабкі адгаварвалі, каб не йшлі яны ў радзільны дом, што павінны радзіць у хаце, у прысутнасці сваіх блізкіх і бабкі.

Аднак Т. Харкевіч і Л. Котвіч не паслухалі, паехалі ў раддом і зусім аб гэтым не шкадуюць. Я здзівіўся, што маткі ляжаць без дзяцей. Медсёстры зараз жа вядуць мяне ў невялічкі пакойчык з маленькімі, як для лялек, ложачкамі. У пасцельнай белі відаць ружовенькія тварыкі нованароджэнцаў. Тут заўсёды адпаведная тэмпература, вільготнасць паветра, дагляд.

Калі я выходзіў з радзільнага дома, мне так хацелася нарадзіцца яшчэ раз, цяпер, у такіх умовах, якія існуюць сёння.

Тэкст і фота — а. а.

У маленькіх белых ложачках ляжаць нованараджэнцы. Імі выдатна апякуецца медыцынская служба.

Тамара Харкевіч і Люцына Котвіч нарадзіліся ў вясковых хатах — іх прымалі бабкі. Сваіх першых дзяцей яны нарадзілі ў новым радзільным доме пад адпаведнай медыцынскай апекай.

З жыцця моладзі

А ці вы горшыя?

У вёсцы Шчыты - Дзенцялова ёсць арганізацыя ЛПЖ. Аб гэтым мы ўжо ў свой час пісалі ў «Ніве». Моладзь з вёскі Крывая, што непадалёку Шчытоў, бачыла, як працуе там ЛПЖ.

— Ці мы горшыя, не зможам арганізавацца так, як яны? — гаварылі яны між сабою.

Не! Моладзь з Крывой аказалася не горшай.

У вёсцы Крывая ў ЛПЖ запісалася 33 асобы. Старшынёю арганізацыі выбран былы палафіцэр Сцяпан Сахарчук.

Распачаліся заняткі. Сахарчук гаварыў аб супрацьпаветранай і атамнай абароне, арганізаваў курс стралкоў. Моладзь вельмі цікавіцца рознымі справамі, звязанымі з вайсковай падрыхтоўкай. Зараз ЛПЖ у Крывой імкнецца арганізаваць узвод тэхнічна - вайсковай падрыхтоўкі.

*

У гэтым годзе на курсах, арганізаваных Павятовым Праўленнем ЛПЖ у Бельску - Падляскім абвучалася 91 юнакоў і дзяўчат, а 58 яшчэ абучаюцца.

Курсы па супрацьпаветранай і атамнай абароне закончыла 182 асобы. Курсы язды на матацыкле — 165 асоб, а 36 яшчэ абвучаецца. У бліжэйшы час ЛПЖ арганізуе фехтавальную (шэрмерчую) секцыю. Ужо ёсць патрэбныя прылады і абсталяванні.

Хлопцы і дзяўчаты! Маеце вольны час? Не маеш работы пасля абеду? — Запішыся на курсы ЛПЖ, убачыш, варта. (аа)

Развіццё прамысловасці Беласточчыны

Гады фашысцкай акупацыі і ваенныя дзеянні зусім разбурылі і так адсталую за часы санацыі прамысловасць Беласточчыны. Аб знішчэнні прамысловасці ў той перыяд сведчыць факт, што пасля вызвалення ў 1944 годзе на разбураных прадпрыемствах Беласточчыны працавала ўсяго толькі 690 рабочых.

На працягу 14 год народнай улады на Беласточчыне адбудавана знішчаных і пабудавана новых 50 вялікіх і сярэдніх прадпрыемстваў. Зараз працуе на іх звыш 40 тысяч рабочых. Асноўнай прамысловасцю цяпер тут з'яўляецца баваўняная і металаапрацоўчая прамысловасць. Такія прадпрыемствы Беласточчыны, як баваўняныя камбінаты ў Фастах і Замбраве, фабрыка прылад і шрубстакоў у Беластоку, металаапрацоўчая фабрыка ў Чарновсі, пабудаваныя ў гады народнай ўлады, вядомыя не толькі ў нашай краіне, але і далёка за яе межамі.

Апрача прадпрыемстваў з галіны асноўнай прамысловасці на Беласточчыне існуе 587 прадпрыемстваў у галіне дробнай прамысловасці, на якіх працуе звыш 15 тысяч рабочых. Добра таксама развіваецца рамесніцтва на Беласточчыне. Існуе тут 500 усялякіх рамесніцкіх майстэрняў.

У бліжэйшыя гады намечана далейшае буйнае развіццё прамысловасці Беласточчыны. У гадах 1959—65 на прадпрыемствах з асноўнай галіны прамысловасці атрымае працу далейшых 15 тысяч рабочых. У гэтыя ж гады закончыцца пабудова баваўняных камбінатаў у Фастах і Замбраве, пабудуецца прадпрыемства мясных вырабаў і цеплаэлектрастанцыя магутнасцю 100 МВ у Беластоку. Разбудуецца прадпрыемства лясной прамысловасці ў Гайнаўцы і Аўгустове, а таксама прадпрыемства пабудовы абсталяванняў ляснога транспарту ў Гайнаўцы. Пабудуецца фабрыка цукру ў Лапах і крахмальная ў Ломжы.

У гадах 1959—65 не меншае развіццё наступіць і ў галіне дробнай прамысловасці. Калі ў 1957 годзе вартасць прадукцыі прадпрыемстваў з гэтай галіны прамысловасці складала лік 1.013,5 мільёнаў злотых, то ў 1965 годзе вартасць яе складзе лік 2.204 мільёнаў злотых, а лік рабочых, працуючых на гэтых прадпрыемствах, узрасце да 22.300 асоб.

Буйнае развіццё прамысловасці з кожным годам змяняе аблічча некалі зусім адсталай Беласточчыны. І хаця на Беласточчыне і ў далейшым будзе значная перавага сельскагаспадарчай вытворчасці, усё ж-такі прамысловасць Беласточчыны дае не малы ўклад у агульнанародны даход.

(вб)

А АМІЛЬЯНОВІЧ

8)

КАЛІНОЎШЧЫКІ

Штодзень ва ўсе напрамкі ішлі партызанскія патрулі для выканання даверанага задання. Адны падтрымлівалі сувязь з сеткай сувязных, другія прыносілі амуніцыю і праводзілі назіранні за рухам немцаў па шашы, а яшчэ іншыя патрулі рыхтавалі і праводзілі дыверсіі, якія, вядома, не заўсёды ўдаваліся.

Пасля некалькіх дзён знаходжання ў атрадзе Яроцкі, Жорка Навасёлаў і яшчэ адзін партызан рушылі на новае заданне. Трэба было яшчэ раз паспрабаваць падарваць поезд і ў вёсцы Дзернякова навязаць кантакт з Аляксандрам Храноўскім (псеўданім «Шурка»). Меў ён дзве схаваныя 10-стрэльныя вінтоўкі, якія трэба было захапіць у атрад. Па дарозе ўзялі схаваную раней міну і накіраваліся ў Дзернякова. «Шурка» дастаў з-пад фундамента школы схаваныя там вінтоўкі і перадаў некалькі інфармацый са сваёй вёскі. Вельмі хацелася яму пайсці ў партызанскі атрад разам з патрулём. Меў аднак заданне заставацца на месцы.

У Дзернякове «Шурка» жыў разам з маткаю. Яго бацьку, Сцяпана, фашысты расстралялі за сувязь з партызанамі яшчэ вясною 1942 года; брат Міхась (псеўданім «Цішка») загінуў у атрадзе ранняй восенню 1943 года. Гаротную маці і сына не спалохала ўсё гэта. Хаця і прайшлі яны жудасныя катаванні ў гестапа, аднак усёроўна ўтрымлівалі сувязь з партызанамі, дастаўлялі харчы, амуніцыю і зброю.

Пасля стаянкі, праведзенай непадалёку ад Дзернякова, ноччу Яроцкі з Навасёлавым і трэцім таварышам пракраліся да чыгункі каля станцыі Саколе. Варты не было відаць. Якраз набліжаўся эшалон. Рэйкі былі замініраваны. На гэты раз усё адбылося шчасліва. Выбух ускалыхнуў паветра. Па пушчы паняслося рэха ламаючыхся вагонаў. Паравоз павалі зваліўся пад адхон. Амаль цэлыя суткі немцы расчышчалі заваленую чыгунку. Рух на ўсход быў спынены.

У атрад вярнуліся шчасліва.

Камандзіру атрада імя Кастуся Каліноўскага Аляксею Карпюку нехапала часу на адпачынак. Арганізоўваў дзейнасць так, каб нанесці акупанту як найбольш удараў. У атрадзе пастаянна знаходзіўся таксама і Кастусь Карповіч, які выконваў абавязкі камісара. Начальнік штаба Дзімітр Карповіч яшчэ жыў у сваёй роднай вёсцы. У сваім атрадзе Карповіч бываў вельмі часта. Перадаваў важныя звесткі ад сувязных, дапамагаў апрацоўваць баявыя аперацыі; радзіў — дзе, каго і адкуль трэба забраць у партызанскі атрад, каму пагражае арышт. Так, напрыклад, у жандармерыі ў Гарадку ўдалося даведацца, што будуць арыштаваны бацькі Аляксея Карпюка з Страшава. Гэтая вестка, хутка пераданая ў атрад, дазволіла забраць у лес Марыю і Нікіфара Карпюкоў і, такім чынам, уратаваць ад жудасцей гестапаўскага следства. Нікіфар Карпюк не гледзячы на свае 50 год, застаўся ў атрадзе пад камандаваннем свайго сына.

На ўсходзе Савецкая Армія вялікімі баямі наступала наперад па ўсяму фронту. Генерал-маёр «Капуста» — камандзір беластоцкага партызанскага злучэння, якому была падпарадкавана і брыгада імя Кастуся Каліноўскага, пераслаў загад узмоцніць дыверсійную дзейнасць. Патрэбна было часцей узрываць паязды, атакаваць нямецкія калоны па шасэ і гасцінцах, знішчаць сувязь і дапамагаць цывільнаму насельніцтву ў выпадку пагрозы небяспекі з боку акупантаў.

Партызаны добра разумелі важнасць моманту. Усе падпарадкаваныя падпалкоўніку Вайцехоўскаму партызанскія атрады днём і ноччу ішлі на баявыя заданні. Усё часцей ляцелі пад адхон варожыя эшалоны, знішчаліся тэлефонныя лініі. Асноўнай перашкодай у разгортванні дыверсійнай дзейнасці з'яўляўся недахоп выбуховых матэрыялаў.

Атрады, якія дзейнічалі ў раёне Беластока не мелі дапамогі і забеспячэння. Партызанскае злучэнне генерала «Капусты» атрымлівала амуніцыю і зброю з самалётаў, але да ліпічанскіх лясоў было вельмі цяжка дабрацца. Па дарогах адбываўся інтэнсіўны рух нямецкіх транспартаў і калон, вёскі былі перапоўнены гітлераўскай салдатнёю.

Немцы вельмі пільна сачылі за падазронымі. Рабілі мноства засад, узмацнялі тэрор. Усё-такі не давала ім гэта спадзяваных вынікаў. Дыверсійная дзейнасць партызан выразна набывала размах. Камандаванне атрада імя Кастуся Каліноўскага штодзень высылала людзей на баявыя заданні. Збірала ад сувязных інфармацыі, вербавала для супрацоўніцтва новых людзей, прымала ў атрады дабраахвотнікаў.

17 чэрвеня 1944 года Дзімітр Карповіч даставіў у атрад тры добра навостраныя пілы і некалькі сякер. Вечарам Карпюк узяў з сабою Кастуся Карповіча, Яроцкага Любу і яшчэ семярых партызан. Уся група накіравалася ў бок шасэ Беласток - Ваўкавыск. На саракавым кіламетры ад Беластока, двое засела ў дазоры, а рэшта партызан, закінуўшы за плечы вінтоўкі, прыступіла да спілоўвання тэлефонных слупаў адной з галоўных ліній усход - захад. Спілаваныя слупы, падаючы рвалі драты. Карпюк і Карповіч сякерамі разбівалі ізалятары. Работа адбывалася хутка, партызаны апераджалі адзін другога. Праз гадзіну было ўжо спілавана амаль 2 кіламетры лініі. Сувязь на доўгі час была

За аўтарытэт настаўніка

Ніхто ў асабістым і грамадскім жыцці не знаходзіцца пад такім неаслабным кантролем, як настаўнік, як з боку вучняў, так і старэйшых. Вось чаму для педагога ўсё важна, усё павінна быць прадумана. Вопратка, прычоска, адносіны да дзяцей і да жыхароў вёскі, асабістыя паводзіны ў жыцці.

Вельмі важным з'яўляецца тое, каб у настаўніка не было разыходжання паміж словамі і справамі, каб ён паступаў так, як аб гэтым гаворыць на ўроку. Бо хто паверыць педагогу, які вучыць таму, што трэба добра сябе весці, а сам вядзе сябе непрыстойна, калі гаворыць аб шкоднасці алкаголю, а сам запіваецца, калі кляймуе амаральнасць, а ў самога з гэтай справай не ў парадку, калі заклікае да сумленнасці і праўдзівасці, а сам не следуе гэтаму.

Належна выхоўваць падрастаючае пакаленне можна толькі тады, калі асабістыя паводзіны настаўніка з'яўляюцца беззаганнымі, калі яго асабісты прыклад у жыцці мае выхаваўчы ўплыў. Тады роля і аўтарытэт педагога невымерны, а ўплыў яго на школьнікаў, на моладзь і старэйшых вялізарны.

Калі пабываеш у школе ў Новаберазове (Гайнаўскі павет), калі пагутарыш з вучнямі і з жыхарамі гэтай вёскі, тады адчуеш, што настаўнікі там трымаюць у чыстаце ганаровае званне педагогаў, што яны знаходзяцца на поўным узроўні свайго высокага прызвання.

Шырокая эрудыцыя іх, няспыннае ўдасканаленне свайго ідэйнага і прафесіянальнага ўзроўню, любоў да дзяцей і ўменне да іх падыйсці, гуманныя адносіны да людзей, дабразычлівасць і тая сапраўдная ўважлівасць і ветлівасць характарызуюць іх паводзіны.

Вось, напрыклад, возьмем кіраўніка гэтай сямігадовай школы Уладзіміра Чабая.

Ён сціплы ў быту, працалюбівы, прымае актыўны ўдзел у жыцці настаўніцкіх аб'яднанняў, а таксама ў грамадскім жыцці грамады Новаберазова. Уладзімір Чабай узначальвае «агніско» настаўніцкага прафесіянальнага саюза, а таксама з'яўляецца членам Прэзідыума свайй грамадскай рады нарадовай. Уладзімір Чабай, нягледзячы на тое, што шмат мае грамадскіх абавязкаў, знаходзіць час на вучобу. Ён з'яўляецца студэнтам завочнай настаўніцкай студыі ў Беластоку на аддзяленні гісторыі.

Пастаянная работа над павышэннем сваіх ведаў, педагагічнага майстэрства, уменне арганізаваць сваю работу, характарызуе яго як выдатнага педагога, які глыбока ўнік у педагагічны працэс. Усё гэта стварае яму заслужаны аўтарытэт сярод настаўнікаў, насельніцтва і вучняў.

Ён, кіруючы настаўніцкім калектывам сваёй школы, спалучае патрабавальнасць і прынцыповасць з чулымі адносінамі да кожнага настаўніка.

І настаўнікі школы ў Новаберазове — адзіны дружны калектыў. Яны дапамагаюць адзін другому, не саромяцца спытаць адзін у аднаго, калі чаго - небудзь не ведаюць. Дапамога і ўзаемная выручка робяць добрую справу.

Там няма глебы для дробных спрэчак і разнагалоссяў, да разрабяцтва, як гэта бывае ў некаторых школах. Там любое пытанне знаходзіць калектыўны правільны адказ.

А вядома, дзе сваркі, там і плёткі, якія разбіваюць калектыў. Нажаль, у некаторых школах ёсць гэтая агіда, якая аказвае надобры ўплыў на паспяховасць і дысцыпліну, а таксама паніжае аўтарытэт настаўніка і школы.

Каб так не было, патрэбна, каб маральнае аблічча настаўніка было прадметам пастаянных клопатаў школьных, партыйных і прафсаюзных арганізацый. Інспектаратам асветы таксама належыць больш рупіцца аб аўтарытэце педагога.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

Родныя краявіды

Аколіцы вёскі Ярылаўка, Беластоцкі павет. фота — А. А.

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

Ой, выйду я, выйду...

Ой, выйду я, выйду
На круту гару,
Ой, гляну я, гляну
На быстру ваду.

Ой, я думала,
Што Дунай гудзе,
А то мой міленькі
З карчмы п'яны йдзе.

А я маладая,
Ды спужалася,
У новую камору
Я схавалася.

У новую камору
Я схавалася,
Чыстаю вадою
Я ўмывалася.

Чыстаю вадою
Я ўмывалася,
Белым палаценцам
Я ўціралася.

Белым палаценцам
Я ўціралася,
У залатое люстра
Я ўглядалася.

У залатое люстра
Я ўглядалася,
Ды са свайго лічка
Дзівавалася.

Лічка мае, лічка,
Ты беленькае,
Дзе ж цябе падзела,
Маладзенькая.

Я ж цябе не ўтапіла,
Ды не прагуляла —
За паганым мужам
Я цябе пацярала.

За зялёным кустам
Трава зелянее,
За харошым мужам
Жонка маладзее.

За сухім кустам
Трава пасыхае,
За паганым мужам,
Жонка прападае.

Запісаў АЛЯКСЕЙ КАЗЕЛ у вёсцы Случанка, Беластоцкага павета ад ЗОСІ ЛАВІЦКАЙ (50 год).

перарвана. У тую самую ноч іншы атрад з брыгады Кастуся Каліноўскага спілаваў каля 8 кіламетраў ліній у другім месцы.

Немцы ўзмоцнілі варту на чыгунцы. Карпюк аднак пастанавіў паказаць ім, што не толькі ноччу, але і ўдзень можна праводзіць узрывы нават на найбольш пільнаваных участках. Супольна з Дзімітрам Карповічам пайшлі ў разведку, выбралі месца для ўзрыву непадалёк ад нямецкага дзота каля станцыі Крынкі.

Зноў пачаліся пошукі за толам. Дзімітр Карповіч і Мішка Лук'янаў, у атрадзе званы «Мішка Пулямётчык», пайшлі да сувязнога Аляксандра Ігнацюка, які ведаў месца знаходжання снарадаў. Разам з Ігнацюком накіраваліся да калоніі Глейск да Івана і Уладзіміра Кулешы. Адтуль ноччу ціха паехалі фурманкай пад станцыю Валілы. Ігнацюк адшукаў тое месца, дзе ляжалі закопаныя артылерыйскія снарады. Хутка адкапалі і, як бясцэнны скарб, перавезлі ў скрабляцкі лес.

Выдзёўбваць тол са снарадаў было вельмі цяжка. Дзімітр Карповіч прыдумаў «рацыяналізацыю». Узяў вялізны снарад, выкруціў узрывальнік і вярхом уніз павесіў яго над агнём. Тол паволі цёк у падстаўленую чубарку. На ўсякі выпадак усе партызаны адышлі на бяспечную адлегласць. Раптам тол запалыхаў вялікім полымем. Снарад з трэскам пачаў скакаць па цэлай паляне, тонкі слуп агню ўзняўся па-над лесам. На шчасце, усё гэта скончылася толькі страхам, выбуху не было.

З надзёўбанага толу хутка зрабілі міну. Не хапала толькі ўзрывальніка. Карповіч узяў свой прыгожы компас і пайшоў «пагандляваць» у суседнія атрады, там былі крыху багацейшыя. Адбыўся абмен. За свой компас Карповіч прынёс плітку спрасаванага толу і аўтаматычны ўзрывальнік.

Было дванаццаць гадзін дня 24-га чэрвеня 1944 года. Пятнаццаць партызан пад камандаваннем Карпюка падыходзіла да станцыі Крынкі. Вядома было, што неўзабаве ад Ваўкавыска з фронта будзе ехаць пасажырскі кур'ер. Партызаны залеглі ўздоўж чыгункі, а Карпюк у нямецкім мундзіры выйшаў на палатно чыгункі для назірання. Непадалёку знаходзіўся нямецкі дзот.

Хутка над'ехаў кур'ер, партызаны ледзь паспелі падкласці міну.

Немцы ў дзоце разгубіліся, усё рабілася на іх вачах. Кур'ер затрымаць — за позна, страляць — таксама не было ў каго.

Ускалыхнулася паветра. Перш угару ўзняўся паравоз, за ім на кавалкі разбілася некалькі вагонаў. Адзін з вагонаў падняло дагары нагамі, і так ён знерухомеў. Партызаны абстралялі разбіты поезд і адступілі ў лес. Пад разбітымі вагонамі чуліся енкі.

Партызанская разведка паведаміла, што гэтым кур'ерам ехалі фашысцкія ўцекачы з усходняга фронта, асабліва многа ехала афіцэраў. Дванаццаць гадзін упарадкоўвалі немцы чыгунку.

Ад сувязных камандаванне атрада атрымала інфармацыю, што ў маёнтку Цецяроўка каля вёскі Баброўнікі ў вялікім маштабе арганізаваны выраб масла і мясных прадуктаў для фронта. Вырашана было знішчыць гэты аб'ект. Выкананне задання было даручана партызанскай групе на чале з Дзімітрам Карповічам.

Каб дастацца да маёнтка трэба было прайсці вялікую адлегласць пустым полем, прайсці мост на Свіслачы ў Баброўніках. Непадалёку знаходзіўся нямецкі дзот. У Галынцы і Бераставіцы былі гарнізоны жандармерыі. Адным словам, прыходзілася лезці ваўку ў зубы.

Група рушыла на выкананне баявога задання. Па двое перабеглі мост на Свіслачы і ўвайшлі на доўгую грэблю пасярод балаціны. Рыгор Налівайка з кулямётам застаўся на грэблі, а рэшта партызан накіравалася ў маёнтак. Паводле інфармацыі, меў тут быць толькі адміністратар і некалькі чалавек. Карповіч падзяліў заданні. Ярошкі і Кардаш павінны былі пайсці будзіць парабкаў і падпаліць маёнтак, другія партызаны павінны былі знішчыць рэшту будынкаў. Нечакана перад Ярошкім і Кардашом паказаліся цёмныя сілуэты людзей.

— Вэр да? — нехта грубым голасам крыкнуў па-нямецку.

Партызаны адказалі аўтаматным агнём. Угору ўзляцела некалькі ракет, вакол пачуліся стрэлы. Так склалася, што ў той вечар у маёнтку затрымалася на начлег нямецкая матарызаваная калона. Пра гэта партызаны не ведалі. З абодвух нямецкіх дзотаў пачалі страляць у напрамку Цецяроўкі кулямёты. Фашысты пускалі ракеты, выклікаючы дапамогу. Трэба было хутка адступаць. У кожны момант немцы маглі адрэзаць дарогу да грэблі, і партызанам пагражала б вялікая небяспека. Гэту дарогу прабеглі ў адно імгненне.

З Бераставіцы прыехала 5 машын войска. Партызаны кінуліся ўцякаць у невялікі лясок. Стаяла там некалькі хатынак. Як на тое пачалі брахаць сабакі. Немцы наступалі з удвоенай заўзятасцю. Уцякаць цераз мост было немагчыма, там чакала іх смерць ад фашысцкіх куляў, не было іншага выйсця, як уцякаць уплаў цераз раку Свіслач. Карповіч, найвышэйшы за ўсіх, кінуўся ў ваду, нясучы высока ў руках кулямёт. Дабраўшыся да другога берага разам з «Мішкай Пулямётчыкам» пачалі абстрэльваць наступаючых немцаў. Партызаны адступілі без страт. Набліжалася ўжо раніца, калі ўся група дайшла на мейсца стаянкі свайго атрада. У штабе непакоіліся за іх лёс.

(Працяг будзе)

І. РЫБІНСКІ

У Бухенвальдзе 3)

Вялікая брама. Гэта ўваход у Бухенвальдскі лагер смерці.

Крутымі. сцежкамі ўязджалі мы на высокі ўзгорак, у славуты ва ўсім свеце Бухенвальд, дзе знаходзіўся страшны лагер смерці—Гальгота Народаў.

Незвычайна дзіўна адчувае сябе чалавек, калі пачуе за сабой скрыгат вялікай жалезнай брамы лагера, на якой, як на здзек і насмешку, віднеецца надпіс „Jeden das sein" — г. зн. «кожнаму па яго заслугах».

Няцяжка дадумацца, якія пачуцці авалодваюць тым чалавекам, які яшчэ не так даўно, усяго пятнаццаць год таму назад уваходзіў сюды, як наш экскурсант, рэд. Мар'ян Кубіцкі — вязень нр. 10972.

Міжволі выціраеш слёзы, калі глядзіш на кветкі, што стаяць у ненасытным горле жалезных крэматорыяў. Мабыць, гэтыя палявыя кветкі — сімвал свабоды, выклікаюць такі настрой.

Праходзім у музей.

З Бухенвальда ніхто не спрабаваў уцякаць. Нават падпольная арганізацыя, якая дзейнічала ў лагеры, не рызыкавала на гэта. Лагернае падполле ўсе свае намаганні накіроўвала ў тым напрамку, каб дапамагчы вязням як найдаўжэй захаваць жыццё.

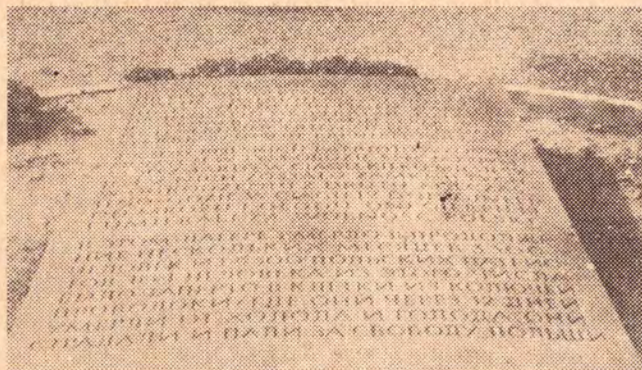
Невядома, якім спосабам збудавалі (штопраўда прымітыўны) лямпавы радыёпрыёмнік, з якога слухалі аб тым, што дзеецца на свеце. Словы, якія чулі па радыё, падтрымлівалі іх. Кожнае слова, перададзенае вусна, двухсэнсавымі зваротамі, «грыпсамі» па цэлым лагеры, не толькі падмацоўвала разгубленыя безнадзейныя сэрцы, але выклікала пачуццё бунту і помсты.

Тут ляжаць пісталеты і гранаты зробленыя рукамі самых вязняў. Турэмная вопратка — халаты ў палоскі. Скірта абутку з усяго свету: вясковыя «гольцы» на драўляным хаду, лакіраваныя, аблепленыя густой глінай (відаць, некалькі гадзін стаяў у іх нехта на праверцы), а між тым — маса дзіцячага абутку, які ахоўваў ножкі гэтых істот.

Побач — кучы валос. Каса — карона жанчыны. Чорныя, як смоль косы грачанак, італьянак і францужанак, сярэбраныя — жанчын паўночных краін і залатыя, каштанаватыя, доўгія, пышныя косы палячак, беларусак і ўкраінак. Хтосьці... калісьці... захапляўся іх залатым адценнем, патанаў у гэтай цудоўнай гушчы, ашаломлены іх адмысловым пахам, сумаваў, сумуе і да канца жыцця, бо як ніколі не забудзе, так ніколі іх не сустрэне. На плошчы праверкі стаіць тачка, напоўненая каменнем, быццам каго чакае...

Каб ніколі, ніколі, ніколі больш гэтага не было, на вечную перасцярогу для будучых пакаленняў пабудаваны вялікі, манументальны Помнік - маўзалей.

Я назваў Бухенвальд Гальготай Народаў. Не. Бухенвальда зусім нельга назваць. У нашай цудоўнай мове няма адпаведнага слова, якое адлюстравала б усе зверствы, агіду, увесь жах, якога не ведаў народ ад пачатку свайго існавання, тое, што мог зрабіць толькі «Übermensch» — гітлераўскі звышчалавек.

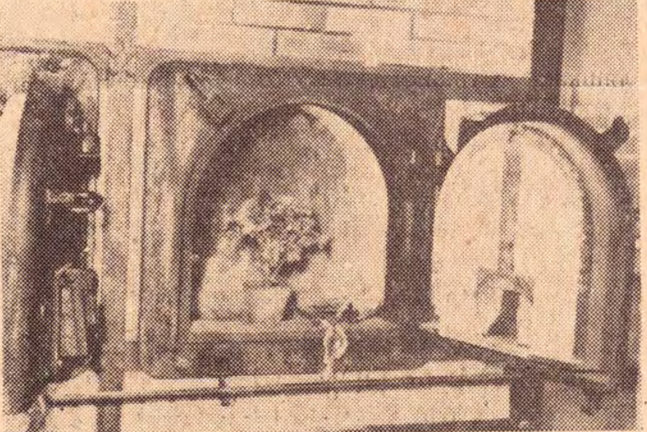

На каменнай пліце напісаны тэкст на нямецкай, польскай і рускай мовах: «у гэтым лагеры памерла на працягу некалькіх месяцаў 3.300 асоб з 5.300 польскіх патрыётаў. 104 чалавека з гэтага ліку былі кінуты ў клеткі, зробленыя з калючага дроту, дзе праз 12 дзён усе памерлі з холаду і голаду.

Яны цярпелі і загінулі за свабоду Польшчы».

У Веймар мы вярталіся без смеху і жартаў. Гэты лагер на кожным з нас пакінуў свой незабыўны след...

(здымкі аўтара)

Жалезны крэматорый. У ненасытным горле палявыя кветкі — сімвал свабоды. Яны тут абазначаюць, што пякельнай мінуўшчыне ніколі больш не вярнуцца.

(Працяг у наступным нумары).

Аграном раіць

Міхнюк Іван з Бельскага павета пытае, як падрыхтаваць сад на зіму.

Паважаны чытач! Вельмі важным ёсць угнаенне садоў на зіму. Пладовыя дрэвы, таксама як расліны, патрабуюць усіх хімічных элементаў да ўгнаення, асабліва такіх, як: паташу, азоту, фосфару, вапны, а таксама мікраэлементаў — бору, медзі, мангану і цынку. Угнойваць можам натуральным гноем, а таксама мінеральнымі ўгнаеннямі.

Нашыя садовыя інстытуты праводзілі доследы і дайшлі да вываду, што ў садзе, які дае ўжо плады, трэба даць на 1 гектар 60 — 90 кг азотных угнаенняў (дозы ў чыстых хімічных элементах). 60 — 90 кг паташных угнаенняў і такую самую дозу фосфарных угнаенняў. Гэтыя дозы ў пералічэнні на азотныя ўгнаенні раўняюцца 4—6 цэнтнерам салетры, або 3—4,5 цэнтнерам азатняку на 1 гектар.

Каб сад даў добрыя ўраджаі, апрача мінеральных ўгнаенняў, трэба даць раз на 3 гады гной арганічны ў колькасці 30 — 50 тон на 1 гектар. У тым годзе, у якім даем арганічны гной, можам даць менш мінеральных угнаенняў.

Калі глеба ў садзе закіслена, трэба правесці вапнаванне. Глебу вапнуем праз 3—5 гадоў. 5—15 цэнтнераў вапны на 1 гектар. Вапну можам даць восенню, або ранняю ці позняю вясною. Вельмі важным ёсць таксама забеспячэнне ўвосені дрэвак перад зайцамі, якія абгрызаюць пні. Добрае і недарагое забеспячэнне — гэта шмараванне ніжніх частак пнёў пладовых дрэў (на вышыню 1 метра) фекаліямі. Фекаліі падрыхтоўваем, дадаючы 10 прац. гарачай вады. Падрыхтаваную мешаніну трэба пакінуць на 6 тыдняў для ферментацыі Пасля дадаем густую завесістую тлустую гліну і 20 прац. масы фекаліі. Усё разам добра вымесіць, і абшмараваць пладовыя дрэўкі.

ВІТАЛІ МІРОН

Куток гаспадыні

Фаршыраваная смажаная рыба

Для прыгатавання такой стравы лепш за ўсё падыходзіць шчупак, бо з яго лёгка здымаецца скура. Свежага шчупака пачысціць, памыць і, не разразаючы жывата, зняць скуру. Каб яе не парваць, каля плаўнікоў падразаюць нажом.

Затым рыбу трэба выпатрашыць, памыць у халоднай вадзе. Мяса аддзяліць ад касцей і прыгатаваць фарш, як для звычайнай фаршыраванай рыбы, з усімі неабходнымі прыправамі. У гатовы фарш дабавіць падсмажанай цыбулі (150 — 200 грамаў), крыху разагрэтага тлушчу і паўшклянкі сырога рысу (калі фаршу многа, то рысу можна ўзяць і больш.

Прыгатаваны фарш добра перамяшаць і начыніць ім знятую скуру. Трэба мець на ўвазе, што рыс разбухае, а таму начыняць трэба не туга. Атрымаецца нібы цэлая рыбіна.

На гарачую бляху з тлушчам пакласці рыбу, змазаць яе зверху тлушчам і пячы ў духоўцы каля гадзіны. Варочаць рыбу нельга, а таму сачыце, каб яна не падгарэла.

Гатовую рыбу выкласці на блюда, парэзаць на кавалкі, пасыпаць зялянінай і падаць на стол. Такая рыба аднолькава смачная як гарачая, так і халодная.

У ІМЯ БУДУЧЫНІ

(Працяг са стар. 3)

У палітзняволеных адабралі пісьмовыя прылады, абмежавалі перапіску і атрыманне пасылак да аднаго разу ў два тыдні, а ў некаторых турмах да аднаго разу ў месяц. Пры гэтым у пасылках павінен быць абмежаваны асартымент і ў вельмі нязначнай колькасці.

За самыя нязначныя праступкі (перастукванне праз сцяну, размовы на прагулцы, перадача махоркі або прадуктаў харчавання) палітзняволеных саджалі ў карцар, дзе па-зверску збівалі і трымалі па некалькі сутак, а потым пазбаўлялі права перапіскі і атрымання пасылак і перадач.

Наступленне фашызма на правы палітзняволеных было сустрэта ў турмах самаадданай барацьбой палітзняволеных. Ва ўсіх турмах палітзняволеныя абвяшчалі галадоўкі, якія, як правіла, цягнуліся па некалькі дзён і суправаджаліся выступленнямі пратэсту. Часта да галадовак палітзняволеных у парадку салідарнасці, далучаліся крымінальнікі, сярод якіх было нямала цудоўных людзей. Гэта была сапраўды барацьба «не на жыццё, а на смерць». Яна каштавала многім палітзняволеным не толькі здароўя, але і жыцця.

Масавыя і працяглыя галадоўкі палітзняволеных ускалыхнулі шырокую грамадскую думку не толькі ў Польшчы, але і за рубяжом. Аднак адваяваць свае правы галадоўкамі палітзняволеным не ўдалося. Таму, згодна са спецыяльным рашэннем Камінтэрна, галадоўкі былі спынены.

Палітзняволеных трымалі ў турмах разам з крымінальнікамі нядоўга. Панскі ўрад хутка вымушаны быў ізаляваць крымінальнікаў, бо шмат якія з іх пасля збліжэння з палітычнымі зняволенымі рабіліся рэвалюцыянерамі.

Асабліва шмат клопатаў турэмнай адміністрацыі прыносілі рэвалюцыйныя святы. Да 1930 года палітзняволеныя адзначалі гэтыя святы мітынгамі ў час прагулак і спяваннем «Інтэрнацыянала», а ў камерах — лекцыямі і рэфератамі. Пасля ўвядзення новага турэмнага рэжыму рэвалюцыйныя святы адзначалі толькі прыколваннем чырвоных банцікаў да левага боку грудзей. Але і гэта праследавалася адміністрацыяй.

У святочныя дні раніцамі 10—15 чалавек наглядчыкаў, як правіла абыходзілі камеры і зрывалі банцікі ў палітзняволеных. Палітзняволеныя супраціўляліся, за гэта іх саджалі ў карцар і там білі.

Тады было прынята рашэнне рэвалюцыйныя святы адзначаць так: у час прагулак маўкліва хадзіць у нагу, цвёрда адбіваючы крок. Але як толькі наглядчыкі заўважылі, што палітзвяволеныя на прагулцы пачынаюць чаканіць крок, іх зараз жа заганялі ў камеры і пазбаўлялі прагулкі.

І ўсё ж, нягледзячы на такія здзекі, я не памятаю такога выпадку, каб мы не адзначалі рэвалюцыйныя святы якім-небудзь чынам, незалежна ад таго, хто з нас дзе быў: у камеры, карцары ці шпіталі.

Пасля ранення і аперацыі я ляжаў у строгай ізаляцыі ў турэмным шпіталі ў Вільна на Лукішках. Я не мог яшчэ падняцца з койкі. У маёй камеры два разы на дзень, у прысутнасці ўрача, рабілі старанны вобыск. Прастуквалі краты, каб пераканацца, што яны не перапілаваны, і падлогу — ці няма падкопу пад ёю. У мяне здзіралі бінты з ран і правяралі, ці няма там чаго схаванага.

У такіх умовах немагчыма было дастаць чырвонай тканіны. І калі надышло Першае мая 1936 года, я зрабіў так: ададраў кавалачак просціны, зафарбаваў яго ўласнай крывёю з праколатага іголкай пальца і гэты кумачовы знак прымацаваў да сваёй кашулі на грудзях.

Раніцай да мяне ў камеру, у суправаджэнні ўрача з'явіліся начальнік і камісар турмы і вядомы пшадоўнік (старшы наглядчык), садыст Стшалецкі. Яны з лютасцю сарвалі з мяне чырвоны бант і моўчкі выйшлі. Фізічна супраціўляцца я не мог, але выказаў пратэст вусна.

Падобным чынам адзначалі рэвалюцыйныя святы і многія іншыя таварышы.

Ад таго, што мяне доўга трымалі ў камеры для смяротнікаў, а потым у адзіночцы, я пачаў баяцца, што страчу дар мовы. Каб гэтага не здарылася, я па некалькі разоў на дзень прачытваў уголас абрывак газеты, што знайшоў у сябе, пакуль яго не адабралі. З гэтай жа мэтай я часта спяваў песні і нават размаўляў сам з сабою.

Будучы ў зняволенні, я ніводнай хвіліны не адчуваў сябе адзінокім. Хоць каля дзвярэй камеры была ўстаноўлена кругласутачная варта наглядчыкаў, якія сачылі за кожным маім рухам, я меў пастаянную сувязь з таварышамі па турме і з воляй.

(Працяг у наступным нумары)

Хроніка БГ-КТ

Праўленне Аддзела Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Бельску - Падляскім у гонар III-га З'езду ПАРП абавязалася павялічыць стан членаў з 450 да 1.000 асоб і да 1959 года ва ўсіх грамадскіх радах, дзе пражываюць беларусы, абавязалася стварыць гурткі БГ-КТ.

*

1 лістапада г. г. у Нарве (Гайнаўскі павет) выступіў з пастаноўкай п'есы «Паўлінка» Я. Купалы драмгурток з Новай Волі пад кіраўніцтвам настаўніка В. Мядзьвецкага. На пастаноўцы прысутнічала звыш 200 жыхароў Нарвы.

(яс)

*

Гарадскі Аддзел Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку да гэтага часу наладзіў пяць сваіх уласных сеансаў савецкіх фільмаў, якія агледзела каля 800 асоб — членаў БГ-КТ.

Апрача гэтага, пры Аддзеле ад лета існуе гурток аматараў савецкага фільма, які налічвае каля 100 асоб. Удзельнічае ён у фільмах - сеансах, якія наладжваюцца ў Клубе ТПП-Р.

*

Вечарам 11-га лістапада Эстрадны калектыў Гарадскога Аддзела БГ-КТ у Беластоку даў канцэрт для ўдзельнікаў семінара па справах культурна - асветнай працы сярод нацыянальных меншасцей Беласточчыны.

У час канцэрта былі выкананы беларускія, украінскія і рускія мелодыі і песні. Гледачы цёпла сустрэлі самадзейных артыстаў.

Каго вініць?

Прысылаюць бацькі пісьмы і грошы—«Купіце майму сыну граматыку беларускай мовы. У павятовай кнігарні няма».

Прысылаюць дзеці пісьмы — «Зорка», ці надрукаваны ўжо беларускія граматыкі, бо нам няма з чаго вучыцца».

Так плыве час, вучоба пачалася даўно, а падручнікаў неабходных няма, дзеці не маюць з чаго вучыцца.

Каго ў гэтым вініць? Справа з беларускімі граматыкамі маецца так: граматык на беларускай мове наша школьнае выдавецтва (ПЗВС) не распрацоўвае і не друкуе. Заўсёды гэтыя падручнікі па запатрабаваннях атрымлівалі нашыя міжнародныя кнігарні з Мінска (БССР).

Так было і ў гэтым годзе. У сувязі з тым, што ў беларускі правапіс уведзены некаторыя змяненні, нашае Міністэрства асветы зрабіла запатрабаванне на граматыкі (каля 12 тысяч экзэмпляраў). Міжнародная кнігарня ў Беластоку выслала гэтае запатрабаванне ў Мінск у пачатку месяца ліпеня. Запатрабаванне дагэтуль не рэалізавана (хоць бы часткова) школьным выдавецтвам у Мінску — кнігі не прыйшлі, падручнікаў па граматыцы нашы школы дагэтуль не маюць. Становішча вельмі непажаданае.

А каго ў гэтым вініць?

*

Калі граматыкі беларускай мовы прыйдуць у кнігарню, неадкладна паведамім зацікаўленым на старонках «Нівы».

(вл)

Трэба разлічыцца з дзяржавай

У выніку падвышкі цэн на бульбу, збожжа і некаторыя іншыя сельскагаспадарчыя прадукты, сяляне нашай краіны атрымалі ў гэтым годзе з дзяржаўнага бюджэту дадаткова некалькі мільёнаў злотых.

Нягледзячы на гэта, шмат яшчэ ёсць у нас сялян несумленных. Яны неахвотна выконваюць свае абавязкі і ўсё на далей адкладаюць разлік з дзяржавай у абавязковых пастаўках ці падатку. Толькі сяляне Беласточчыны вінаваты дзяржаве з гэтага і мінулых гадоў абавязковых паставак і падатку на суму звыш 1 мільярда злотых.

Некаторыя сяляне ўсё спадзяюцца, што дзяржава звольніць іх ад абавязковых паставак. Трэба ведаць, што дзяржава звольніць толькі ад запазычанасцей тых абавязковых паставак, якіх сяляне не аддалі да 1954 года. На звальненне ад запазычанасцей пасля 1954 года няма чаго спадзявацца. Іх не будзе, бо няма да гэтага ніякіх падстаў.

(вб)

Калі хочаш рэгулярна атрымоўваць „Ніву", зрабі падпіску на 1959 год

Цана падпіскі на год 28 зл. 80 гр. Падпіску на 1959 год прымаюць усе паштовыя ўстановы і пісьманосцы ў нашай краіне да 10 снежня г. г.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, M. C. Skłodowskiej 7. tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok. ul. Wesołowskiego 1. tel. centr. 37-41. red. naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł. kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć. na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł. półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40,60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch". Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA". Warszawa. Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51, Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16
Nkl. 5.000 Bltk. E-1

Навык ашчаднасці

У кожнай школе існуюць школьныя касы ашчаднасці. Настаўнікі заклікаюць вучняў да ашчаднасці, тлумачаць яе значэнне.

Але ў многіх выпадках бывае так: вучань усімі спосабамі вымангвае грошы ў бацькоў, якія не заўсёды іх маюць. Такая «ашчаднасць» прыходзіцца ім вельмі лёгка. Значыць, калі маюць бацькі грошы, тады вучань прыносіць у школу і складае на кніжачку. Калі бацькі не дадуць, тады і кніжачка пустая.

Недастаткова выкарыстоўваецца настаўнікамі паступовыя метады збірання грошай вучнямі. А ці нельга дабіцца таго, каб вучань сам зарабіў грошы, і не бацькоўскія, а свае залатоўкі складаў на кніжку?

Можна гэтага дабіцца. Кожны вучань можа збіраць лом, макулатуру, аптэчнае зелле, расліны, шматы, шкло і г. д., і атрыманыя грошы складваць на ашчадную кніжку. Такі падыход да ашчаднасці будзе выхаваўчым.

М. Х.

Аблогі, ураджай, жывёла

У гэтым годзе ў Беластоцкім павеце налічваецца 1.350 гектараў дадаткова загаспадараванай зямлі (аблогаў і пакінутай).

У 1957 г. ураджай з гектара (у Беластоцкім павеце) складаў 11,1 цэнтнера, а ў 1958 — 12,5 цэнтнера.

На сто гектараў сельскагаспадарчых ужыткаў ёсць 27 кароў, 57 свіней, 30 авечак і 11 коней.

Лікі гэтыя з кожным годам павялічваюцца.

*

Дзяржаўныя капіталаўкладанні за 1958 г. на развіццё сельскай гаспадаркі Беластоцкага павета складаюць лік 2.111 тыс. злотых. Грошы гэтыя прызначаны на пазыкі, патрэбныя насельніцтву для развіцця будаўніцтва, набыцця інвентара і сельскагаспадарчых машын.

(аа)

Жыхары вёскі Навасёлкі маюць свой клуб

Па ініцыятыве Яна Садоўскага ў вёсцы Навасёлкі была распачата пабудова грамадскага клуба. Жыхары вёскі грамадскім чынам выканалі ўсе нефаховыя работы — прывезлі жвір на будсву, камень і пясок.

Мясцовыя пажарнікі звезлі цэглу на месца пабудозы. Матэрыял на кроквы, вокны і дзверы далі сяляне. 3 лістапада г. г. адбылося адкрыццё новага клуба.

Зараз у вёсцы развіваецца культурнае жыццё. У клубе ёсць бібліятэчны пункт, арганізуюцца забавы. Вечарамі моладзь праводзіць час у чытальні.

За прыкладам Навасёлак павінна пайсці моладзь іншых вёсак. Моладзь Навасёлак будзе добра выкарыстоўваць доўгія асеннія і зімовыя вечары. Чытаючы кніжкі будзе пашыраць свае веды ў галіне сельскай гаспадаркі. Такім чынам, павысіцца культурны ўзровень сельскай гаспадаркі.

В. МІРОН.

Прыём кандыдатаў у Беларускі народны калектыў

Галоўнае Праўленне Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку паведамляе ўсім зацікаўленым горада Беластока, што адкрыт прыём кандыдатаў у Беларускі Народны калектыў песні і танца.

Заявы накіроўваць па адрасу:

Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, Białystok, ul. Marii Curie-Skłodowskiej 7 p. 9. Tel. 54-14 lub centr. 35-11 w. 11.

НОВЫ БЕЛАСТОК

Дом Друку, у якім, між іншым, змяшчаецца рэдакцыя «Нівы»

У гонар III З'езду ПАРП

У сувязі з набліжаючымся III З'ездам Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі ўсё больш сялян Беласточчыны падымаюць каштоўныя абавязацельствы.

*

31 кастрычніка г. г. адбылася сесія ГРН у Гарадку, на якой Рада пастанавіла ў гонар III З'езду Партыі грамадскім чынам адрамантаваць будынак пад аптэку, адгрузаваць згарэўшы дом былога доктара Цукермана, у якім намечана адкрыць пункт аховы здароўя (9 лістапада жыхары Гарадка ўжо працавалі пры адгрузаванні) і пабудаваць гравійна - гліняную дарогу ад Гарадка да шасэ праз вуліцу Зарэчанскую (каля 1,5 км.).

Пастаноўлена таксама прыступіць да пабудовы цагельняў у Меляшках, Страшаве, Зарэчанах і аднавіць меліярацыйныя равы.

*

Дарога з Нарвы ў вёску Даротынку была вельмі дрэнная. Грамадская Рада ў Нарве звярнулася з заклікам да мясцовых устаноў — прыняць удзел у рамонце дарогі. На заклік ГРН сталі на працу працаўнікі ГЮМ-а, ГС-а, ГРН і шмат жыхароў Нарвы.

Людзі працавалі цэлы дзень — адрамантавалі некалькі сот метраў дарогі.

(аа)

*

Жыхары Навасёлак абавязаліся грамадскім чынам зрабіць панадворкі для грамадскага клуба і пажарнай рэмізы. Кошт чыну — 3.000 зл.

*

Насельніцтва Пяшчанік абавязалася даць бясплатную кватэру для настаўніка мясцовай школы, забяспечыць школу апалам і зрабіць парадак у школе. Кошт абавязацельства — 1.600 зл.

*

Сяляне вёскі Радунін абавязаліся грамадскім чынам адрамантаваць 50 м. дарогі. Кошт абавязацельства — 1.200 зл.

(вм)

Чаму праз радыёкропкі на Беласточчыне не трансліруюцца беларускія радыёперадачы?

Калі Беластоцкая радыёстанцыя пачала перадаваць радыёперадачы на беларускай мове, у нашую рэдакцыю пачалі наплываць лісты ад насельніцтва Беласточчыны з запытаннямі: чаму праз радыёкропкі не трансліруюцца гэтыя радыёперадачы?

— Не ўсе ж маюць радыёапараты, — пішуць нашыя чытачы, — не ўсе могуць слухаць II праграму, на якой працуе Беластоцкая радыёстанцыя.

— Мы дамагаемся, — пісалі іншыя, — каб нашыя радыёвузлы трансліравалі радыёперадачы на беларускай мове, якія перадае Беластоцкая радыёстанцыя.

Рэдакцыя ў гэтай справе звярнулася да Міністэрства сувязі. Міністэрства сувязі адказала, што радыёвузлы Беласточчыны трансліруюць праграму Цэнтральнай Варшаўскай радыёстанцыі таму, што яна мае найбольшую моц і яна найлепш чутна на Беласточчыне. Пакуль што з прычын тэхнічных радыёвузлы не маюць магчымасці трансліраваць Беластоцкую радыёстанцыю. Яна слабая, мае кароткі радыус дзеяння і таму чутнасць яе праз радыёкропкі была б вельмі дрэнная. Каб узмоцніць гэтую чутнасць, трэба было б радыёвузлы злучыць з Беластоцкай радыёстанцыяй спецыяльнымі правадамі. Нажаль, радыёвузлы пакуль што яшчэ не забяспечаны такімі правадамі. Гэта звязана з разбудовай радыёстанцыі. Калі радыёстанцыя разбудуецца, будуць такія магчымасці і ўсе радыёвузлы будуць трансліраваць беларускія радыёперадачы.

Дык вось як выглядае гэтая справа.

Рэдакцыйная пошта

УЛАДЗІМІР ХАДАК — Ласінка і ВАЛОДЗЯ КУЛІК — Дубічы - Царкоўныя. Дзякуем за гумар. Частку выкарыстаем.

ЧЫТАЧ З ПЛЯНТЫ, падайце назву вёскі, дзе адбыліся апісаныя Вамі падзеі. Карэспандэнцыю выкарыстаем.

Ю. ЗЕНЮК — Варшава. Адказ на Вашыя пытанні чытайце ў «Ніве».

Усякая ўсячына

Падарожнік на парускай лодцы

Француз Марцэль Бардзіо нядаўна вярнуўся ў Францыю пасля васьмігадовага падарожжа парускай лодкай. За гэты час ён праплыў 126.000 км і наведаў 500 прыстаней усіх частак свету.

Кампенсацыя за цалаванне

Жонка аднаго амерыканца, пакалечанага ў час катастрофы, звярнулася ў суд, жадаючы кампенсацыі страт. Страта яе, даводзіла яна перад судом, асноўвалася на тым, што муж яе пасля выпадку не можа ўжо яе так цалаваць, як перад выпадкам. Суд ацаніў гэту страту ў 15.000 долараў.

Наймалодшая выратавальніца

Чатырохгадовая Крыстына Фрытшэ (Аўстрыя) шпацыравала са сваёй двухгадовай сястрой па замерзшым ставе. Раптам лёд пад малодшай сястрой паламаўся, і яна ўпала ў ваду. Крыстына падпаўзла да месца, у якім заламаўся лёд і схапіла сястру за валасы. Яна трымала так сястру, клічучы дапамогу аж да часу, пакуль не падбеглі людзі і не выцягнулі дзіця з вады.

Зладзейскі гонар

У перапоўненым аўтобусе ў Маймелдзе злодзей выцягнуў у аднаго адваката партфель з грашыма і дакументамі. Адвакат злажыў данос у паліцыю. Калі ён вяртаўся дамоў, яго ўжо чакаў злодзей. Ён звярнуў партфель з усім, што ў ім знаходзілася, і перапрасіў адваката за памылку.

Аказалася, што адвакат бараніў ужо гэтага злодзея ў судзе па абвінавачанню ў кішанковай крадзяжы, пры чым злодзей быў апраўданы.

Гістарычныя штаны

Асаблівы збор мае Альгаўст з Лондана. Ён збірае штаны гістарычных асоб. У яго музеі налічваецца каля 2.000 гэтакіх экспанатаў. У яго зборы маюць быць, між іншым, штаны Напалеона, Людовіка XIV, Вільсана, Бетховена і Канта.

Вакол свету на тачках

Чацвёра аўстралійцаў выбралася ў падарожжа вакол свету на тачках. Яны маюць дзве тачкі і па чарзе падвозяць адзін другога, змяняючыся што кіламетр. Яны адпачываюць толькі ў час паездкі караблём.

БОТЫ

Х. БІДСТРУП

ВЫВАД

Вясковая дзяўчына паехала ў горад і зрабіла андуляцыю. Калі прыехала дамоў, вечарам зышліся да яе сябры і сяброўкі. Дзяўчаты глядзяць, як цырульнік зрабіў укладку, а адзін хлопец і кажа:

— Мусіць, у цябе ў галаве вада, калі на галаве ўзняліся хвалі.

прыслаў
ЯНКА БЕРАЗАВЕЦ

Ведае

— Ну, дык ты ж сапраўднае парасё, — кажа бацька да трохгадовай дачушкі, якая ўся вымазалася ежай.
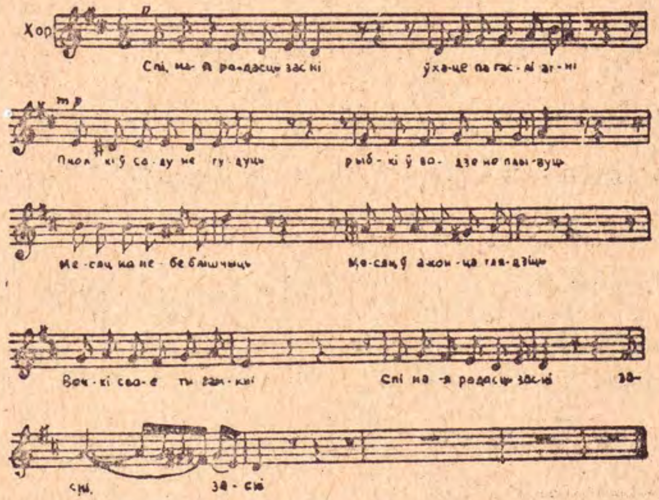
— Ага, — згаджаецца дачка.

— А ці ведаеш ты, што такое парасё? — пытаецца бацька.

— Ведаю, — адказвае дачка, — гэта дзіця вялікай свінні.

КАЛЫХАНКА

Музыка. В. Моцарта.

Спі, мая радасць, засні!
У хаце пагаслі агні.
Пчолкі ў саду не гудуць,
Рыбкі ў вадзе не плывуць.
Месяц на небе блішчыць,
Месяц ў аконца глядзіць,
Вочкі свае ты замкні!
Спі, мая радасць, засні,
Засні, засні!

У хаце ўсё сціхла даўно,
Ночка глядзіць у акно...
Над хатай вяз не скрыпіць,
Мышка за печкаю спіць.
Нехта ўздыхнуў за сцяной...
Я сцерагу твой спакой.
Вочкі свае ты замкні,
Спі, мая радасць, засні.
Засні, засні!

Уцешылася

У дзве гадзіны ночы жонка абудзіла мужа і пытаецца:

— Купіш мне паліто?

— Так!

— Ой, як я цешуся!

— Няма чаго цешыцца.

— Чаму?

— Бо я гавару праз сон, — адказаў мужык.

(аб)

Адказаў

Пасля прадстаўлення, на якім паказвалася п'еса Бернарда Шоу, аўтару зрабілі гучную авацыю. Калі воплескі сціхлі, хтосьці з галёркі крыкнуў:

— П'еса нічога не варта.

— Згаджаюся з вамі, — адказаў Шоу, — але скажыце, калі ласка, што мы з вамі ўдвух можам зрабіць супроць усіх!

»Лясныя пачуцці«

Усе гаварылі, што Марыся слаўная дзяўчына. Многія хлопцы ахвотны былі з ёю праводзіць час. Я таксама не быў раўнадушны да яе.

Аднойчы вышаў я на вуліцу, бачу, а мой найлепшы сябра і Марыся едуць на веласіпедах адпачываць за горад. Уздыхнуў я з зайздрасцю, кіўнуў ім галавою ў знак прывітання і пайшоў далей.

Пад вечар, бачу, едзе мой сябра дамоў і Марысін веласіпед цягне.

— Здароў, Алесь, што ты гэта, дзе ж Марысю падзеў?

— Паехалі мы з Марысяй за горад. У лесе цудоўна — сосны, птушкі, кветкі, мох... Мы вышлі на невялічкую палянку. Тут Марыся, відаць, адчула сябе бяспечна. Яна кінула веласіпед, і раптам, падбегшы да мяне, быццам у няпамяці, асунулася на траву.

Я сеў побач. Марыся, як сонная, павярнулася і прамовіла ўсхвалявана:

— Ці бачыш, ці адчуваеш? Цудоўны свет!

Ён усміхаецца нам чыстым шчасцем...

Нам гэты пах, нам гэты спеў,
нам гэты лес, як сон, як казка.
І толькі сніць, і толькі піць
ўвесь чар кахання... калі ласка...

Усё маё і ўсё тваё...
Бяры, што хочаш, колькі можаш...
Бяры гарачае каханне,
што шлю і вечарам і раннем...
бяры што хочаш...

— І змоўк «паэт». А я схапіў веласіпед і сплыў з палянкі па мне след

— Больш дарагога, не было ў яе нічога.

ЯРЭМКА

Любяць у нас лаяцца людзі. У чарзе, на вуліцы, на кірмашы, усюды — найменшая прычына, і ўжо лаянка. Больш нахабныя грамадзяне лаюцца на ўвесь рот. Такім здаецца, што яны ўмеюць лаяцца лепш за іншых і сваёй лаянкай хутка гасяць канкурэнтаў. Людзі нават не заўважаюць, як з іхніх ратоў выскакваюць брыдкія словы, а калі апамятаюцца — сварка ўжо пажарам разгарэлася.

Нядаўна мне давялося бачыць, як матацыкліст ледзь не наехаў на чалавека. Затармазіў ужо перад самым носам прахожага.

— Ты, чатырохслепневы чорт, глядзі куды прэшся... кожнае га... чл колы чапляецца, — гукнуў матацыкліст грымучым басам.

Прахожы паглядзеў на таго, хто лаяўся і гаворыць:

— Дазвольце, грамадзянін, ваш адрас, прыду адвячоркам прадэманстраваць сеанс лаянкі.

— Ты, стары хлам, чортавае барахло, не будзь такі дасціпны, мне на такіх напляваць.

Тут прахожага і панясло.

— Ах ты, шчанюк зматарызаваны. Ледзь-ледзь на мяне не наехаў, яйчэ і лаецца, маці тваю на карусэлі круціць. Замкні сваю плявальніцу на вуліцы. За такія твае адносіны да прахожых чарцям бы гарох малаціць на тваёй галаве. Бацькам тваім у пячонку, селязёнку і ў пуп — язва за тое, што цябе на свет зывелі. Лепш на здохлага сабаку глядзець, чым на сына твайго бацькі. Гліста ты матацыклетная, ёлуп цара нябеснага, смярдзіш на вуліцы бензінам, толькі паветра людзям паганіш. Свой засмарканы матор на звалку аддай. Выкідыш ты, а не парадачны чалавек. На асенізацыйнай бочцы табе ездзіць, а не на матацыклі.

Магчыма, што прахожы працягваў бы сваю тыраду, але тут як гром пасыпаліся апладысменты, якія спынілі бурны паток слоў. Гэта натоўп сабраўшыхся цікаўных на свой спосаб выражаў задавальненне і пахвалу таленту прахожага. Вінаваты пабялеў, апусціў галаву, нібы чакаў, калі людзі расступяцца і ён зможа праехаць.

— З часам кожны нарвецца на свайго, — прамовіў незнаёмы грамадзянін і, хлопнуўшы прахожага па плячах, запрапанаваў.

— Зойдзем, даражэнькі ў піўную, я стаўлю, прыемна пагутарыць з адукаваным чалавекам.

Між намі кажучы, дарагія чытачы, лаяцца не належыць, непрыстойна гэтак.

Для такой мудрасці, як лаянка, вялікага розуму не патрэбна.

Дзядзька Лявонь.

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Выпхаў мудрэц сабе кішэні яблыкамі і, сустрэўшы па дарозе сяброў, гаварыў, паказваючы на кішэні: «Калі хто адгадае, што ў мяне ў кішэні, таму я дам самае вялікае яблыка».

— «У цябе яблыкі», — гаварылі яму.

Здзіўлены, мудрэц заўважыў: «І які гэта прахвост вам сказаў!»

*

Аднойчы мудрацу захацелася супу, і пачаў ён марыць: «Вось калі б быў смачны суп, запраўлены мятай, я б яго пад'еў». Раптам застукалі ў дзверы: увайшоў сын суседкі з міскаю ў руках і сказаў: «Мая маці хворая, дайце ёй трохі супу». Пачуўшы гэта, мудрэц заўважыў: «Мае суседзі пранюхалі, аб чым я, бедны, мару».

